



AS “Latvijas valsts meži”

Meža apsaimniekošanas plāns

publiskā daļa

Rīga 2026

Stabilitāte • Izaugsme • Atbildība



Saturs

Ievads	4
1. Ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķi	5
2. Apsaimniekojamās teritorijas raksturojums	7
3. Meža resursu raksturojums	8
3.1. Teritorijas iedalījums zemes grupās	8
3.2. Meža platības sadalījums pa valdošajām sugām un bonitātēm	9
3.3. Meža sadalījums pa valdošajām sugām un vecuma desmitgadēm	10
3.4. Ģenētisko resursu mežaudzes.....	11
3.5. Meža nekoksnes vērtības	12
3.6. Ūdens resursi	13
3.7. Meža infrastruktūra	13
4. Klimata pārmaiņas.....	13
4.1. Galvenie rādītāji ietekmes uz klimatu vērtējumam.....	14
4.2. SEG emisijas	14
4.3. Oglekļa piesaiste	15
4.4. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un to ietekmes mazināšana	17
4.4.1. Klimata mērķi.....	17
4.4.2. Pasākumi.....	17
5. Bioloģiskā daudzveidība.....	19
5.1. Galvenie rādītāji bioloģiskās daudzveidības vērtējumam	19
5.2. Dabas aizsardzība LVM.....	19
5.3. LVM identificētās vides un kultūras vērtības un teritorijas	21
5.4. Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu aizsardzība un apsaimniekošana.....	22
5.5. Aizsargājamo putnu dzīvotņu aizsardzība	23
5.6. ES nozīmes biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšana	24
5.7. Pasākumi meža apsaimniekošanas ietekmes uz vidi mazināšanai	25
6. Meža resursu apsaimniekošana	26
6.1. Galvenie rādītāji meža resursu apsaimniekošanas vērtējumam	26
6.2. Koksnes ieguves apjomi un nosacījumi tā izvietojumam	26
6.3. Apsaimniekošanas darbību ietekme uz resursiem	27
6.4. Plānotais koksnes produktu pārdošanas apjoms 10 gadu periodam	29
7. Meža atjaunošana, jaunaudžu kopšana un meža aizsardzība	31
7.1. Meža atjaunošana	31
7.2. Jaunaudžu kopšana	32
7.3. Plantāciju meži	33
7.4. Meža aizsardzība	34

7.5.	Meža bojājumi	34
7.6.	Uguns apsardzība	35
7.7.	Invazīvo sugu ierobežošana.....	36
7.8.	Meža bojājumu ierobežošana	36
8.	Meža zemes lietošanas veida maiņa	37
9.	Sabiedrības iesaiste un rekreācija	37
9.1.	Galvenie rādītāji sabiedrības iesaistes un rekreācijas nodrošināšanas vērtējumam	38
9.2.	Sociālie aspekti	38
9.3.	Sabiedrības līdzdalība.....	39
10.	Tūrisma un atpūtas vietas Latvijas valsts mežos.....	40
11.	Sociāl-ekonomiskās ietekmes izvērtējums	40
	Pārskats par meža apsaimniekošanas apjomiem LVM 2021.-2025. gadā	46
	Ar vides un darba aizsardzību saistītie atbilstošie Latvijas Republikas likumi, Ministru kabineta noteikumi	48

AS "Latvijas valsts meži" meža apsaimniekošanas plāna publiskā daļa

Ievads

Latvija ir viena no mežiem bagātākajām valstīm Eiropā, jo meži klāj 3.4 miljonus ha jeb 53% tās teritorijas. Pusi no Latvijas mežiem, jeb ¼ no Latvijas sauszemes platības apsaimnieko AS "Latvijas valsts meži" (turpmāk tekstā – LVM). Lai nodrošinātu ilgtspējīgu valsts mežu apsaimniekošanu, līdzsvarojot **vides, sociālās un ekonomiskās intereses** vienotā plānošanas ietvarā, ir nepieciešams meža apsaimniekošanas plāns. Tas kalpo kā skaidrs plānošanas un uzraudzības ietvars, kas ļauj pieņemt datus balstītus lēmumus, sekot līdzi sasniegtajiem rezultātiem un nodrošināt caurskatāmību valsts mežu apsaimniekošanā.

LVM meža apsaimniekošanas plāna publiskā daļa atbilst 04.02.2014. MK noteikumiem Nr.67 "Noteikumi par meža apsaimniekošanas plānu" un Latvijas nacionālā PEFC meža apsaimniekošanas standarta (PEFC FMS:2022) un citu saistošo sertifikācijas standartu prasībām.

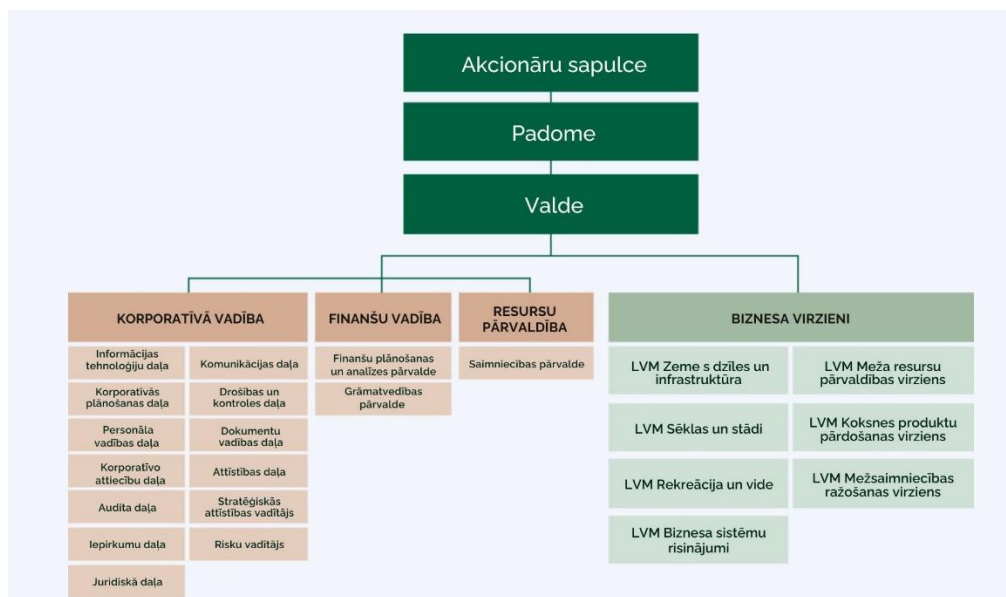
Meža apsaimniekošanas plāna periods ir 2026.-2030. gadam.

AS "Latvijas valsts meži" raksturojums

LVM tika izveidots 1999. gada oktobrī, lai īstenotu valsts intereses meža apsaimniekošanā, nodrošinot meža vērtības saglabāšanu un palielināšanu, kā arī sekmējot ienākumu gūšanu no mežu apsaimniekošanas. Uzņēmuma pamatdarbība ir mežsaimniecība. Līdztekus koksnes produktu piedāvājumam, LVM sniedz arī rekreācijas pakalpojumus, ražo selekcionētas sēklas un stādus meža atjaunošanai un ieaudzēšanai, piedāvā tirgū zemes dziļu resursu produktus un zemes nomu derīgo izrakteņu ieguvei, kā arī nodrošina ģeotelpiskās informācijas tehnoloģiju izstrādes pakalpojumus.

LVM īsteno labas korporatīvās pārvaldības principus, kas noteikti Korporatīvās pārvaldības kodeksā jeb "Labas korporatīvās pārvaldības ieteikumos uzņēmumiem Latvijā" - [KORPORATĪVĀS PĀRVALDĪBAS KODEKSS](#).

Augstākā AS „Latvijas valsts meži” lēmējinstītūcija ir akcionāru sapulce, kas pārstāv akciju turētāju – LR Zemkopības ministriju. LVM padome ir sabiedrības pārraudzības instītūcija, kas pārstāv akcionāra intereses sapulču starplaikā un pārrauga valdes darbību. LVM pārvaldes izpildinstītūcija ir valde, kas pārzina un vada uzņēmumu.



1. attēls AS "Latvijas valsts meži" uzņēmuma struktūra

Meža apsaimniekošanā tiek lietotas gan tradicionālas, gan jaunas zinātniski pārbaudītas, pamatotas metodes, kas rada vērtīgas meža ekosistēmas.

Plānojot meža apsaimniekošanu, tiek izmantota plaša un pastāvīgi uzturēta meža resursu un vides vērtību inventarizācijās iegūtā informācija, veikta tās analīze un ilgtermiņa apsaimniekošanas scenāriju modelēšana. Meža apsaimniekošanas plānošana tiek realizēta LVM darbības plānošanas sistēmas ietvaros.

1. Ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķi

LVM vispārējais stratēģiskais mērķis ir īstenot uzņēmuma rīcībā esošo stratēģisko aktīvu – zemes, meža, zemes dzīļu un citu resursu – ilgtspējīgu, efektīvu un sociāli atbildīgu apsaimniekošanu, palielinot meža produktivitāti un oglekļa piesaisti augošajā koksne un sekmējot Latvijas konkurētspēju globālajās vērtību ķēdēs, kā arī veicināt noteikto valsts klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu, attīstot tehnoloģijās un zinātnes sasniegumos balstītu produktu ražošanu un pakalpojumu sniegšanu¹.

LVM stratēģijas mērķi ir saskaņoti ar normatīvo regulējumu, augstāka līmeņa plānošanas dokumentiem, saistošo starptautisko sertifikācijas standartu prasībām un balstīti uz īpašnieka gaidām, kas atspoguļotas [gaidu vēstulē](#), un iekļauti [LVM vidēja termiņa darbības stratēģijā](#), kuru apstiprina LVM padome pēc atzinumu saņemšanas no īpašnieka - Zemkopības ministrijas un koordinācijas institūcijas (atbilstoši Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 26. pantam).

¹ 18.08.2022.MK rīkojums Nr.553 "Par akciju sabiedrības "Latvijas valsts meži" vispārējo stratēģisko mērķi un tās līdzdalības saglabāšanu sabiedrībā ar ierobežotu atbildību "Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts"

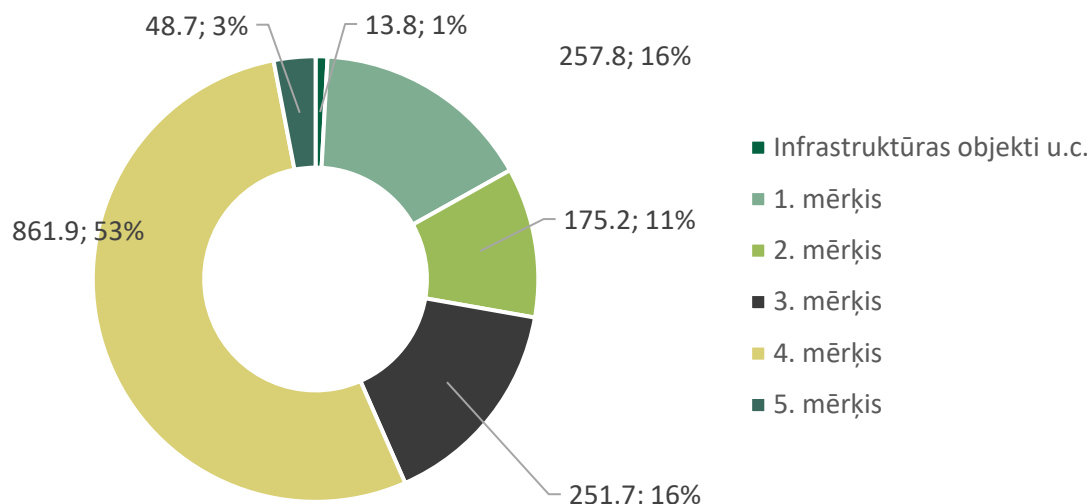


2. attēls **Uzņēmuma stratēģiskie mērķi 2024-2030**

Lai nodrošinātu LVM meža apsaimniekošanas mērķus un atbalstītu koksnes ieguves, meža apsaimniekošanas darbību plānošanu, katram meža zemes, purva un lauksaimniecībā izmantojamās zemes nogabalam tiek noteikts nogabala apsaimniekošanas mērķis:

- Dabas aizsardzībai (1) – Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, neiejaucoties vai veicot biotehniskos pasākumus;
- Dabas aizsardzībai ar nebūtisku koksnes ieguvi (2) – Šī mērķa audzēs var tikt plānoti tādi meža apsaimniekošanas darbu veidi un paņēmieni, kuri nodrošina sugai un/vai mērķa biotopam labvēlīgus apstākļus;
- Koksnes ražošana ar papildus nosacījumiem vides aizsardzībai un rekreācijai (3) – Cirtei jāuzlabo vai, vismaz jāsaglabā vietas rekreācijas, t.sk., ainaviskā un/vai ekoloģiskā vērtība. Meža atjaunošanā, piemēram, var tikt dota priekšroka dabiskajai atjaunošanai vai atjaunošanai ar platlapju sugām;
- Koksnes ražošana (4) – Meža apsaimniekošanu plāno saskaņā ar vispārējiem LVM tiesību aktiem;
- Nenoteikts (5) – nenoteikts mērķis. Atsevišķos gadījumos, ja pamatojoties uz rīcībā esošo informāciju, nogabalam (mežaudzei) apsaimniekošanas mērķi nevar noteikt vai tas nav skaidrs citu iemeslu dēļ, tam tiek norādīts nenoteikts mērķis. Šīs audzes tiek apsekotas dabā un mērķis tiek precizēts, atbilstoši apsekojumā konstatētajam.

Apsaimniekošanas mērķis netiek piešķirts infrastruktūras objektiem, ezeriem, zivju dīķiem, upēm, pagalmiem, zemēm zem ēkām, platībām sēklu ieguvei un stādu audzēšanai.

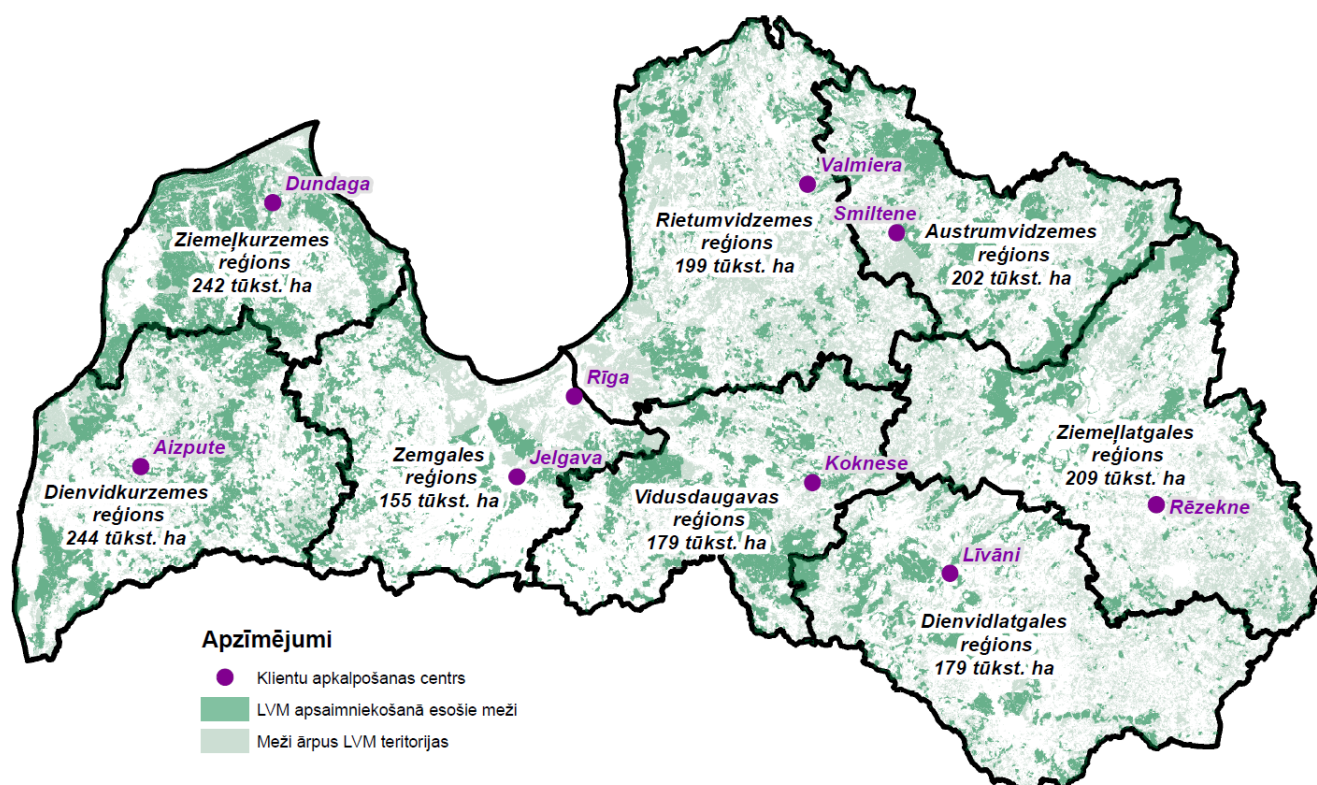


3. attēls Apsaimniekošanas mērķu sadalījums, tūkst ha, % (Avots: LVM GEO)

Lai nodrošinātu Meža apsaimniekošanas plāna (turpmāk – MAP) mērķtiecīgu īstenošanu, rezultātu uzraudzību un ietekmes izvērtēšanu, LVM meža apsaimniekošanā tiek izmantoti galvenie darbības rādītāji jeb KPI (Key Performance Indicators). Šie rādītāji ļauj izvērtēt MAP īstenošanas gaitu, analizēt attīstības tendences un sniegt pārskatu par sasniegtajiem rezultātiem klimata, bioloģiskās daudzveidības, meža resursu apsaimniekošanas u.c. jomās. MAP publiskajā daļā apkopoti galvenie KPI rādītāji, kas sniedz pārskatāmu priekšstatu par meža apsaimniekošanas mērķu sasniegšanu.

2. Apsaimniekojamās teritorijas raksturojums

LVM apsaimnieko valstij piederošo zemi 1.61 miljonu hektāru kopplatībā, tai skaitā 1.58 miljonu hektāru meža zemes, no kurām 1.38 miljoni hektāru ir mežs. LVM teritoriāli iedalīti 8 reģionos ar klientu centru katrā reģionā un centrālo biroju Rīgā (4. attēls).



4. attēls LVM teritoriālais sadalījums, apsaimniekotā platība, ha

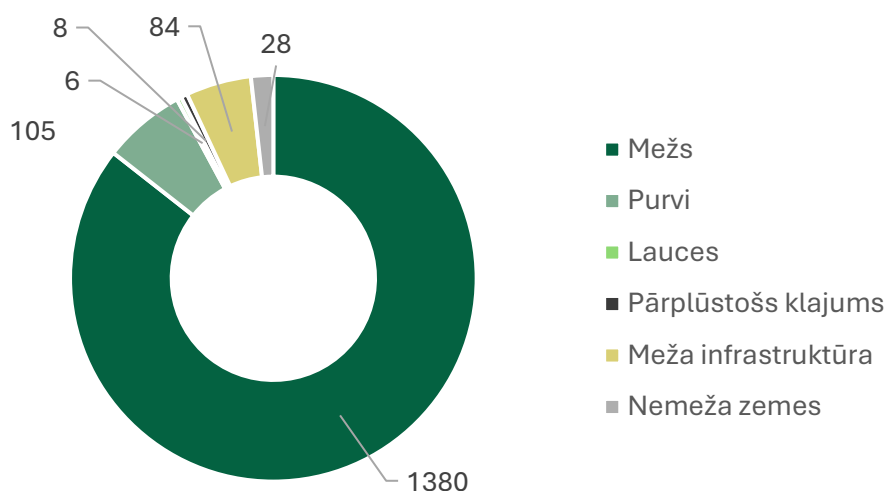
Valdījuma tiesības LVM pieder pamatojoties uz Meža likuma 4.panta 2.daļu, kas nosaka, ka valstij piekrītošās un valsts īpašumā esošās, uz valsts vārda Zemkopības ministrijas personā zemesgrāmatā ierakstītās meža zemes apsaimniekošanu un aizsardzību veic akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži", kas nodibināta valsts meža īpašuma pārvaldīšanai un apsaimniekošanai.

LVM kopš 2002. gada iepērk zemes mežsaimnieciskajai ražošanai. Uz 2026. gada 1.janvāri LVM iepirkta zemes 15 800 ha apjomā.

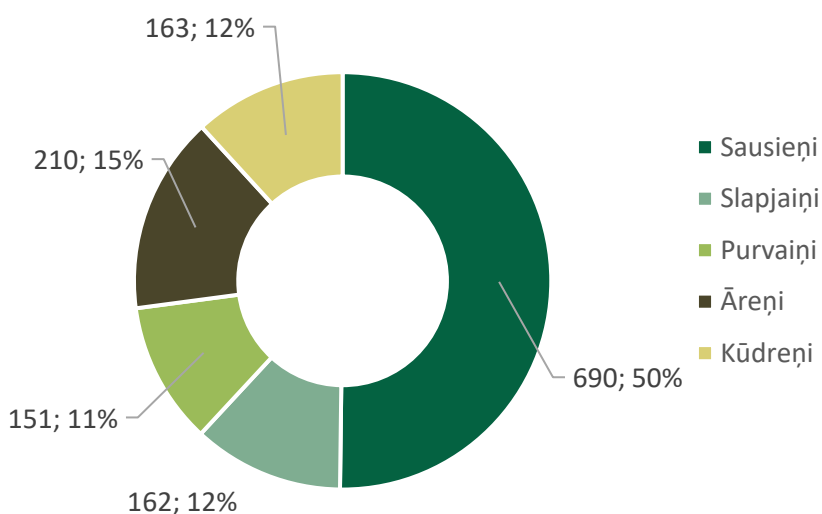
3. Meža resursu raksturojums

3.1. Teritorijas iedalījums zemes grupās

LVM apsaimniekojamās teritorijas lielāko daļu jeb 86% zemju aizņem mežs, atlikušo daļu veido – 7% purvi, 5% zeme zem meža infrastruktūras objektiem (ceļi, grāvji, citi). Nemeža zemes aizņem salīdzinoši mazu daļu jeb 2% no apsaimniekošanā esošajām zemēm.



5. attēls *Zemju kategorijas, tūkst. ha (Avots: LVM GEO)*



6. attēls *Meža sadalījums pa meža tipu grupām, tūkst. ha un % (Avots: LVM GEO)*

Pēc LVM GEO datiem visvairāk mežu LVM apsaimniekotajās platībās aug uz normāla mitruma minerālaugsnēm – sausieņu meža tipos (turpmāk tekstā – MT) 50%, uz pārmitrām minerālaugsnēm – slapjajiem MT 12%, uz pārmitrām kūdras augsnēm – purvaiņu MT 11%.

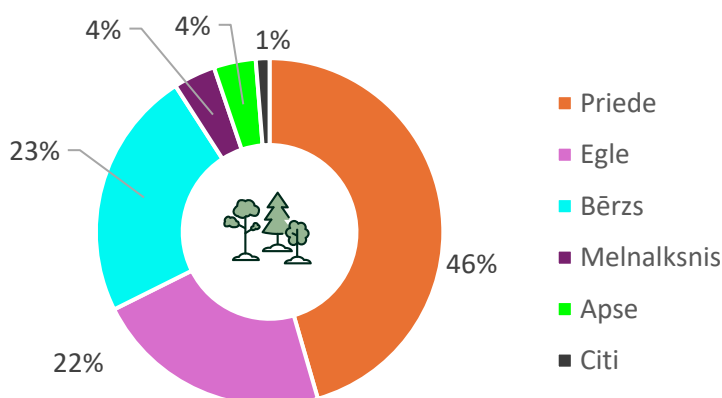
373.0 tūkst. ha (jeb 27%) mežu aug uz nosusinātām minerālaugsnēm – āreņu MT (15%) un 12% uz nosusinātām kūdras augsnēm – kūdreņu MT.

Purvaiņu MT augsnes ir ar augstu organiskās vielas saturu, kas ir nozīmīgas oglekļa rezervuāri, netiek intensīvi apsaimniekotas un netiek ierīkota meža meliorācija.

3.2. Meža platības sadalījums pa valdošajām sugām un bonitātēm

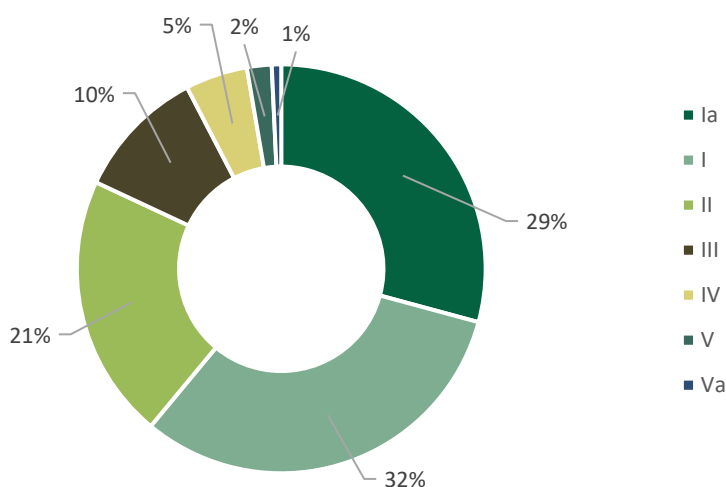
Latvija atrodas hemiboreālo mežu zonā, kas ir pārejas tipa meži starp boreālajiem (skujkoku) un mērenās joslas lapu koku mežiem.

LVM apsaimniekotajās meža zemēs kopumā dominē saimnieciski vērtīgākās – skuju koku audzes, kas aizņem 68% no visām mežaudzēm, 46% veido priežu audzes, bet 22% – egļu audzes. Pārējā platība klāta ar lapu koku mežiem, no kuriem visvairāk izplatītas ir bērzu audzes (23%).



7. attēls Valdošās koku sugas, % (Avots: LVM GEO)

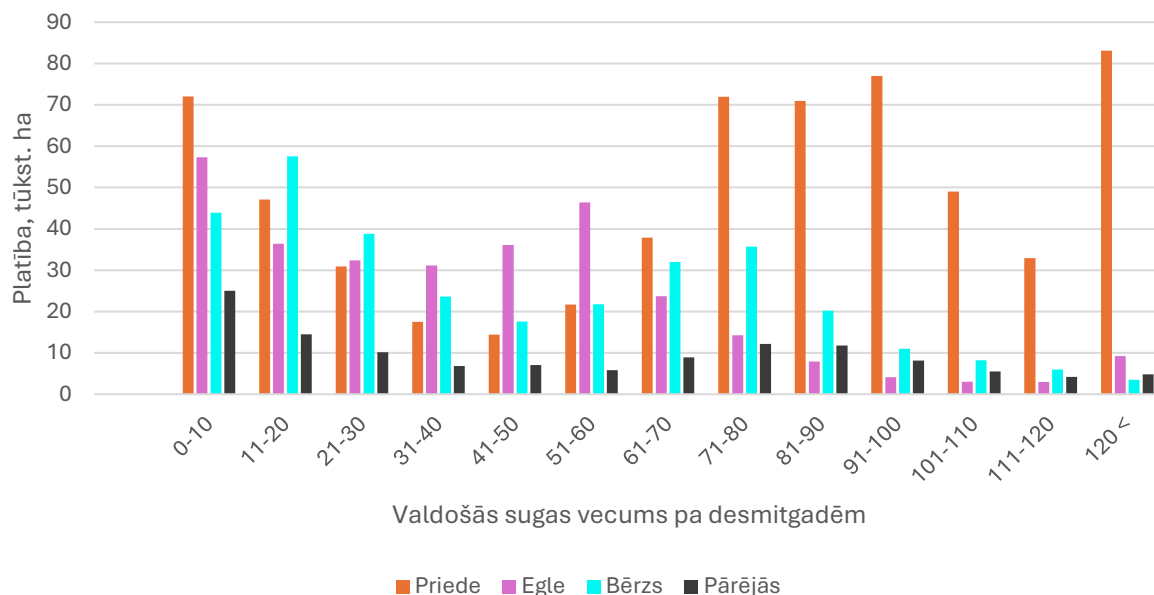
Mežaudžu ražība. Bonitāte ir rādītājs, kuru lieto mežaudzes ražības raksturošanai, kas tiek noteikta pēc vidējā koku augstuma noteiktā vecumā, ražību vērtējot no augstākās la bonitātes, līdz zemākajai Va bonitātei. LVM apsaimniekotajās teritorijās dominē la (29%), I (32%), un II (21%) bonitātes mežaudzes (8. attēls), kas norāda uz ievērojamu ražīgu audžu īpatsvaru. Mežaudžu ražību veicinājusi mērķtiecīga audžu kopšana un meliorācijas sistēmu izveidošana un uzturēšana. Mežsaimniecības turpmākās darbības uzdevums ir turpināt paaugstināt mežaudžu ražību.



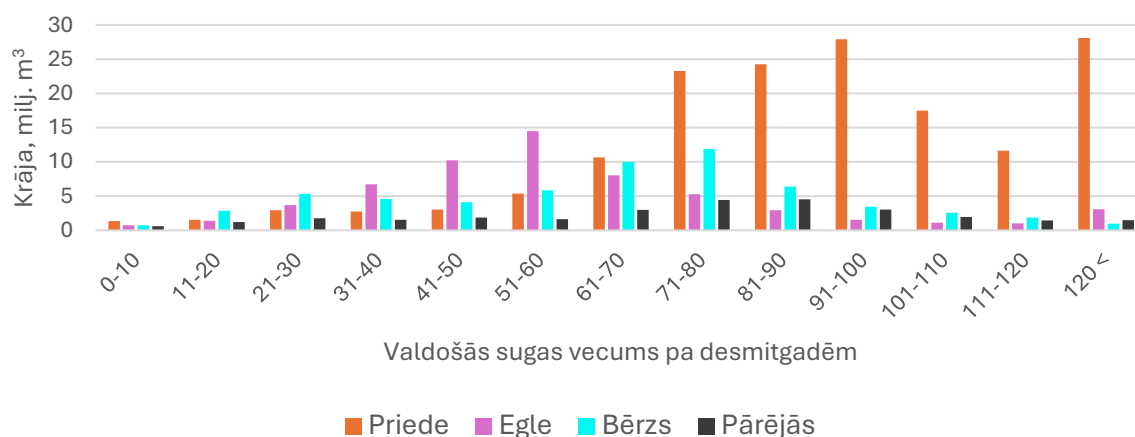
8. attēls. Mežaudžu ražība, bonitātes, % (Avots: LVM GEO)

3.3. Meža sadalījums pa valdošajām sugām un vecuma desmitgadēm

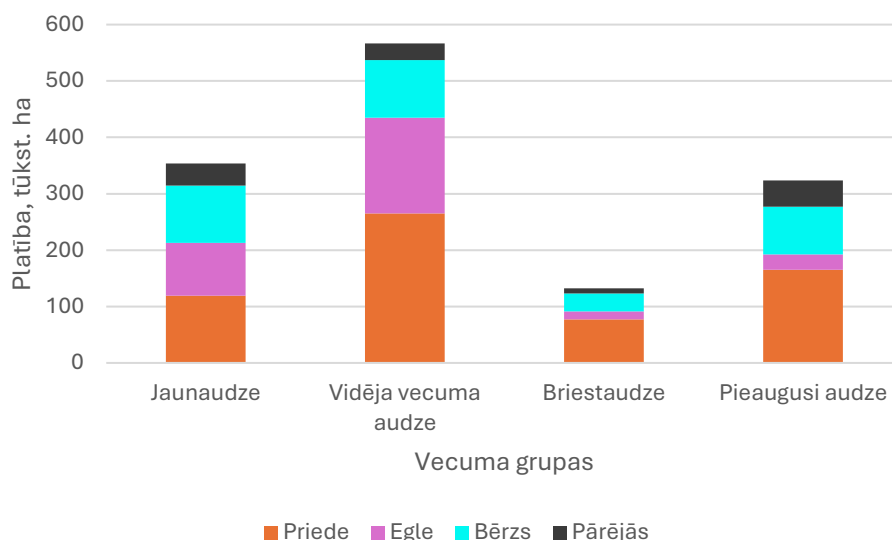
Viens no ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas pamatprincipiem ir izveidot tādu mežaudžu vecuma struktūru, kas atbilst noturīgai meža struktūrai, kas nodrošina ilgtspējīgu un stabilu kokmateriālu ieguvu, kā arī noturīgu un stabilu meža atjaunošanu pēc koku nociršanas galvenajā (meža atjaunošanas) cirtē. Šādai struktūrai atbilst vienmērīga audžu vecuma struktūra. Šādas vecumstruktūras veidošana valsts mežos ir bijis viens no galvenajiem meža apsaimniekošanas plānošanas uzdevumiem iepriekšējo 100 gadu laikā. Pasaules kari, politiskās iekārtas maiņas, kā arī vētru (orkānu) sekas visā Latvijā (1967., 1969., 2005.) ir būtiski ietekmējuši mežaudžu struktūru.



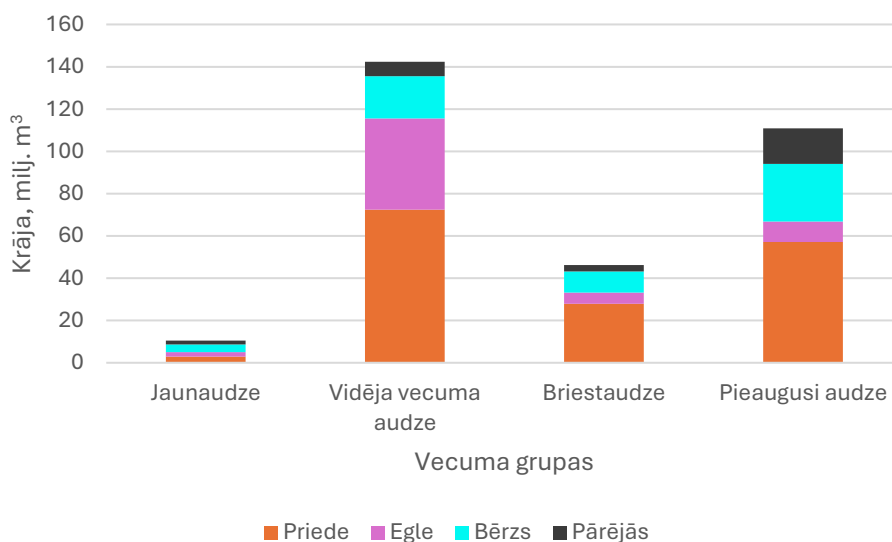
9. attēls Valdošo koku sugu mežaudžu platību sadalījums vecuma desmitgadēs, tūkst. ha (Avots: LVM GEO)



10. attēls Valdošo koku sugu mežaudžu koksnes krājas sadalījums vecuma desmitgadēs, milj. m³ (Avots: LVM GEO)



11. attēls *Valdošo koku sugu mežaudžu platību sadalījums pa vecuma grupām, tūkst. ha (Avots: LVM GEO)*



12. attēls *Valdošo koku sugu mežaudžu platību sadalījums pa vecuma grupām, milj. m³ (Avots: LVM GEO)*

3.4. Ģenētisko resursu mežaudzes

Ģenētisko resursu mežaudžu (ĢRM) mērķis ir saglabāt kokaugu ģenētisko daudzveidību un nodrošināt bāzi meža ģenētikas, selekcijas un sēklkopības pasākumiem, meža produktivitātes un kvalitātes paaugstināšanai.

Ģenētisko resursu mežaudzes saglabā ģenētisko resursu saglabāšanas vienībās. LVM tiek uzturēta 31 ĢRM kopā 4496 ha apjomā šādām sugām – apsei, bērzam, eglei, liepai, melnalksnim, osim, ozolam, priedei un skābardim. ĢRM atbilstoši normatīvajiem aktiem ir izstrādāti apsaimniekošanas plāni, kuri pieejami reģionu klientu apkalpošanas centros. Katra reģiona ĢRM uzskaitītas atbilstošā reģiona 5. pielikumā.

1. tabula Ģenētisko resursu mežaudžu platība, ha (Avots: LVM GEO)

Suga	Platība, ha
Apse	81.2
Bērzs	606.4
Egle	566.0
Liepa	32.4
Melnalksnis	98.6
Osis	519.2
Ozols	249.3
Priede	2331.0
Skābardis	11.5
Kopā	4495.7

3.5. Meža nekoksnes vērtības

LVM valdījumā esošajos mežos ikvienam ir tiesības vākt savvaļas ogas, augļus, riekstus, sēnes un ārstniecības augus pašpatēriņam, ievērojot dabas aizsardzības prasības, meža ugunsdrošības noteikumus, kā arī prasības nebojāt meža augsni un meža infrastruktūru, nepiesārņot mežu ar atkritumiem, ievērot noteikto kārtību atpūtas vietu izmantošanā, nepostīt putnu ligzdas un skudru pūžņus un citādi nekaitēt meža augiem un dzīvniekiem. Katrs Latvijas iedzīvotājs bez maksas personīgai lietošanai var iegūt bērzu meiļas un Ziemassvētku egles.

Ja meža nekoksnes vērtības nepieciešamas saimnieciskās darbības veikšanai, jāvēršas LVM reģionu klientu apkalpošanas centros, lai saņemtu iegūšanas atļaujas. Biežāk pārdoto meža nekoksnes vērtību statistika 2. tabulā.

2. tabula 2021.-2025. gadā realizētās meža nekoksnes vērtības (Avots: LVM GEO)

Nekoksnes vērtības	2021	2022	2023	2024	2025
Ziemassvētku egles, gab.	711	505	778	327	387
Nedekoratīvie koku zari, m ³	53.6	38.0	58.0	32.0	41.0
Dravu izvietošanas vieta, gab.	170	133	135	120	133

Balstoties uz LVMI Silavas pētījumu datiem un meža tipu pārstāvniecību LVM apsaimniekojamajos mežos, ikgadējā bioloģiskā ogu raža sastāda mellenes 35 192 t, avenes 12 227 t, brūklenes 5 787 t, dzērvenes 17 501 t.

Medības apvieno dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, rekreāciju un ekosistēmas uzturēšanu. Latvijas Republikā medību procesu reglamentē Medību likums un medību noteikumi, to ievērošanas uzraudzību veic VMD un VARAM. LVM savās apsaimniekojamās teritorijās medību tiesības iznomā medību tiesību lietotājiem – gan fiziskām, gan juridiskām personām. Pašreiz LVM noslēgti 940 medību tiesību nomas līgumi. LVM realizē medību tiesības 73.7 tūkst. ha valsts meža zemēs.

Ainavas kvalitāti veido vides daudzveidīgums – mozaīkveida ainava, reljefs, ezeri un upes, kas kopā sniedz plašas iespējas dažādiem atpūtas veidiem, un mežs ir tās nozīmīga sastāvdaļa. Meža apsaimniekošanas plānošanā ņem vērā pašvaldību un plānošanas reģionu telpisko plānojumu ietvaros izstrādātas vadlīnijas attiecībā uz ainavu plānošanu meža teritorijās.

Mežaudzes līmenī, lai mazinātu ietekmi uz ainavu, tiek pielietoti dažādi paņēmieni darbu plānošanā un realizēšanā. Jo īpaši svarīgi ainavu vizuālās plānošanas principus ievērot apdzīvotu vietu tuvumā, kā arī sabiedrībai nozīmīgās teritorijās.

Lai veidotu vizuāli pievilcīgu ainavu apdzīvotu vietu tuvumā un mežaudzēs, kas robežojas ar autoceļiem, īpaši - valsts galvenajiem un reģionālajiem, cirsma iespēju robežās veido atbilstoši ainavisku cirsmu veidošanas principiem.

3.6. Ūdens resursi

Ūdens resursu aizsardzība ir būtiska mežsaimniecības daļa kas saistīta ar ūdens kvalitātes saglabāšanu un ekosistēmu ilgtspēju. Tā tiek balstīta uz saistošo normatīvo aktu prasībām, kā arī jaunākajām zinātniski pamatotajām vadlīnijām.

Kā apjomīgāko var minēt Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ierobežotas saimnieciskās darbības joslu un krasta kāpu aizsargjoslu, kas ir likumā noteikta teritorija gar jūras krastu ar ierobežotu saimniecisko darbību, lai aizsargātu jūras piekrastes ekosistēmas, krasta kāpas un ainavu. LVM teritorijā Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ierobežotas saimnieciskās darbības josla aizņem 49 tūkst. ha un krasta kāpu aizsargjosla aizņem 6 tūkst. ha.

Lai tiešā veidā aizsargātu upes, ezerus, strautus u.c. noteiktas ūdenstilpnes no potenciāla piesārņojums, tiek saglabātas meža aizsargjoslas ap šiem objektiem. LVM teritorijā virszemes ūdensobjektu aizsargjosla aizņem 27 tūkst. ha.

Lai mazinātu ūdensteču piesērējumu, veicot meža apsaimniekošanas darbus tiek paredzēti dažādi ietekmes uz ūdenstecēm mazinoši pasākumi, piemēram, sedimentācijas baseinu veidošana uz pārtīrāmiem grāvjiem pirms dabiskām ūdenstecēm u.c.

3.7. Meža infrastruktūra

Meža infrastruktūru veido stīgas, meliorācijas grāvji un meža ceļi, kas ir neatņemama sastāvdaļa plānojot meža apsaimniekošanu.

Meža autoceļi ir būtiska meža infrastruktūras objektu daļa – tie nodrošina piekļuvi meža teritorijām, nodrošinot gan mežsaimniecības, gan rekreācijas iespējas. Galvenokārt meža autoceļi tiek izmantoti koku izvešanai, meža apsaimniekošanai un ugunsdrošības pasākumu nodrošināšanai. Papildus tam meža ceļi veicina tūrisma un atpūtas iespējas, kā arī ļauj piekļūt lauku teritorijām, attālām dzīvesvietām un citiem objektiem, lai tos apsaimniekotu. Šobrīd LVM meža autoceļu tīkls ir attīstīts 12 445 km garumā. Kopš 2002. gada ir uzbūvēti 8826 km autoceļi, aptuveni puse (49%) ir jaunbūvētie ceļi. LVM apsaimnieko 307 tiltus, t.sk 212 lielās caurtekas. Turklāt kvalitatīvs meža ceļu tīkls nodrošina savlaicīgas sortimentu piegādes klientiem.

Attīstāmos meža ceļus (ikgadēji 50-100 km), izvērtējot investīciju atdevi, plāno:

- teritorijās ar apgrūtinātu piekļuvi;
- LVM meža ceļu tīkla pieejamības uzlabošanai;
- samazinot mežizstrādes un mežkopības izmaksas;
- derīgo izrakteņu ieguves vietu apkalpošanai u.c.

Kopš 2002. gada LVM ir uzsākta meža meliorācijas sistēmu (turpmāk – MMS) atjaunošana un līdz 2025. gada beigām atjaunotas MMS ar kopējo platību 331.2 tūkst. ha.

Lai nodrošinātu meža meliorācijas funkciju - regulēt augsnes mitrumu atbilstoši audžu bioloģiskajām prasībām un platību saimnieciskajām vajadzībām, plāno :

- MMS atjaunošanu / pārbūvi;
- Grāvju ikdienas uzturēšanu;
- MMS jaunbūvi;
- Virszemes noteces vagas virszemes ūdens novadīšanai.

4. Klimata pārmaiņas

Klimata pārmaiņām ir ietekme arī uz mežsaimniecības nozari, jo to rezultātā mainās mežu augšanas apstākļi un riski. Pieaugošā gaisa temperatūra, nokrišņu sadalījuma svārstības un biežāki ekstremāli laikapstākļi, piemēram, vētras, sausuma periodi un intensīvas lietusskābes, ietekmē mežaudžu stabilitāti un produktivitāti. Vienlaikus palielinās biotisko faktoru ietekme, īpaši kaitēkļu un slimību izplatība, kas var

izraisīt mežaudžu bojājumus. Lai nodrošinātu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un pielāgošanos mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem, nepieciešams īstenot adaptīvus apsaimniekošanas pasākumus, izvēlēties vietai piemērotas koku sugas un nodrošināt piemērotus augšanas apstākļus, veicot kopšanu, optimāla hidroloģiskā režīma uzturēšanu u.c. pasākumus.

4.1. Galvenie rādītāji ietekmes uz klimatu vērtējumam

Viens no ilgtermiņa klimata mērķiem ir aktīvi apsaimniekot mežsaimnieciskai ražošanai pieejamās mežaudzes tādējādi palielinot CO₂ neto piesaistes mežaudžu krājas pieaugumā un koksnes produktos, pakāpeniski palielinot ikgadējo krājas pieaugumu par 2 milj. m³ līdz 2050. gadam, vienlaikus saglabājot oglekļa krātuvju esošo apjomu meža augsnē – purvos un mežaudzēs. Pie esošā normatīvo aktu regulējuma optimālā kopējā augošu koku krāja atbilst aptuveni 275 milj. m³. Lai uzlabotu mežaudžu augšanas apstākļus un meža atjaunošanas sekmes slapjajās minerālaugsnes plānā jaunu grāvju tīkla ierīkošana, kā arī hidroloģiskā režīma uzlabošana ar dziļvagu tīkla un ievalku palīdzību aptuveni 2 tūkst. ha gadā. Papildus mežaudžu produktivitātes veicināšanai tiek plānota augsnes uzlabošana aptuveni 2-5 tūkst. ha gadā.

3. tabula **Galvenie rādītāji ietekmes uz klimatu vērtējumam (Avots: LVM GEO)**

Rādītājs	Mērvienība	Vidējais ikgadējais rādītājs 2026-2030. periodā
Meža atjaunošana un meža ieaudzēšana	tūkst. ha	19
Jaunaudžu kopšana	tūkst. ha	29
MMS atjaunošana	tūkst. ha	17
MMS uzturēšana	km	1000

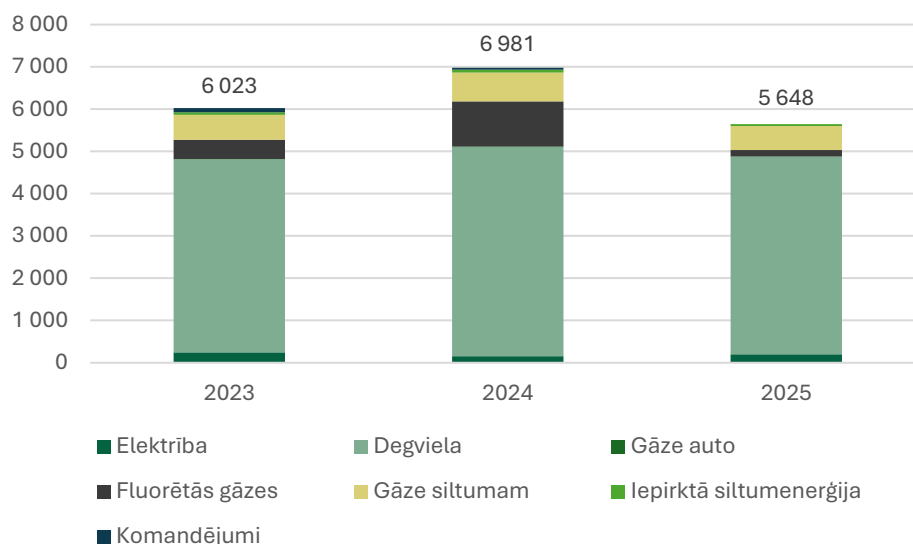
4.2. SEG emisijas

Globālās klimata pārmaiņas lielā mērā saistītas ar siltumnīcas efektu, ko izraisa palielinātas oglekļa dioksīda (CO₂) un citu siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas atmosfērā. Šīs gāzes uzkrājas atmosfērā un aiztur daļu no Zemes izstarotā siltuma, tādējādi veicinot planētas sasilšanu.

Tiešās siltumnīcefekta gāzu emisijas un to intensitāti uzņēmumā raksturo CO₂ pēdas nospiedums jeb oglekļa dioksīda emisiju mērs, kas atspoguļo uzņēmuma saimnieciskās darbības laikā atstāto ietekmi. LVM uzņēmuma pašu CO₂ emisijas rodas galvenokārt no degvielas patēriņa, kā arī no gāzes patēriņa siltumam, elektrības un fluorēto gāzu patēriņa, kas ietver 5% no kopējā emitētā apjoma. LVM un LVM pakalpojuma sniedzēju saimnieciskās darbības rezultātā gadā rodas emisijas 0.13 milj. t CO₂ apjomā. Lai veiktu plānotos darbus, LVM pērk ārpalikojumus, kas rada emisijas 95% no kopējā LVM ražošanā emitētā CO₂ apjoma. Lielākās emisijas saistītas ar tehnikas izmantošanu apaļkoksnes sortimentu ražošanā, koksnes transportēšanā, meža ceļu būvniecībā un materiālu transportēšanā. LVM rēķina CO₂ pēdu kopš 2011. gada atbilstoši uzņēmumā izstrādātai metodikai. Informācija par tiešajām siltumnīcefekta gāzu emisijām un to intensitāti LVM pieejama [LVM mājas lapā](#).

4. tabula **LVM saimnieciskās darbības ietekmē radītās CO₂ emisijas (Avots: LVM iekšēji veikts aprēķins)**

	2023	2024	2025
Kopējās CO ₂ emisijas, tonnas	149537	169019	134831
t.sk. LVM, tonnas	6023	6981	5648
t.sk. pakalpojumu sniedzēji, tonnas	143514	162038	129183

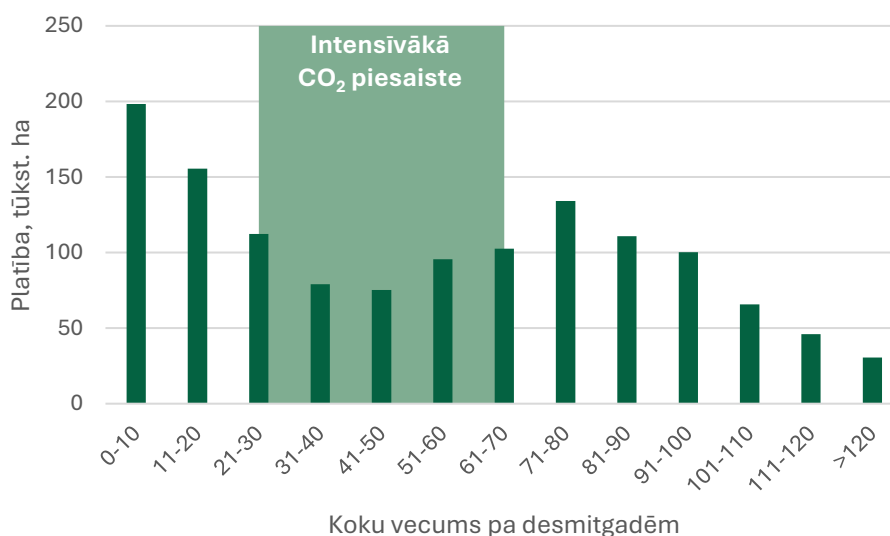


13. attēls LVM radītās emisijas 2023. – 2025. gadā, CO₂ tonnas

4.3. Oglekļa piesaiste

Mežs, tāpat kā pārējā augu valsts, augšanas laikā fotosintēzes procesā izmanto CO₂, piesaistot to no atmosfēras, uzkrājot sevī oglekli un atbrīvojot skābekli. Sausā koksnes masā aptuveni pusi no masas veido ogleklis. Mežam ir būtiska loma globālajā oglekļa apritē un stabilas dzīves vides uzturēšanā. Mežs piesaista CO₂, to noglabā saknēs, stumbros, zaros.

Jo veselīgāks un ražīgāks mežs, jo vairāk tas piesaista CO₂ un labvēlīgāk ietekmē klimatu. Jaunaudzes un vidēja vecuma audzes aug straujāk, aktīvi piesaista CO₂ un izmanto to augšanai, savukārt veci koki aug arvien lēnāk, līdz atmirst un sāk sadalīties, atbrīvojot oglekli un emitējot (izdalot) CO₂. Ilgtspējīgi apsaimniekotā mežā oglekļa piesaiste nekad neapstājas, jo jaunie kociņi aizstāj nocirstos. Nocirstā kokā ogleklis joprojām ir uzkrāts – koksne ir kā “noliktava”, kas noglabā oglekli koksnes produktos.

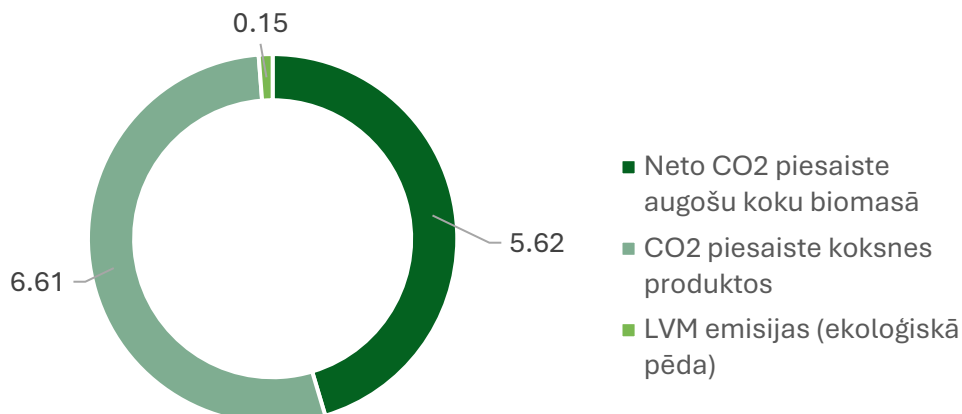


14. attēls Koku vecuma sadalījums pa desmitgadēm, ha un CO₂ piesaistes potenciāls (Avots: LVM GEO)

Mazvērtīgāko daļu nocirstās koksnes izmanto enerģijas ražošanai. Sadedzināšanas procesā biogēnais CO₂ atgriežas atmosfērā. Koksnes izmantošanai enerģētikā ir “aizstāšanas efekts”, jo tādējādi netiek izmantoti fosilie, neatjaunojamie resursi, jo koksne ir atjaunojams resurss. Lielāko daļu koksnes izmanto dažādu koksnes produktu ražošanai, kā papīrs, koksnes plātnes, zāģmateriāli. Koksnes produktos ogleklis var palikt “iekonservēts” daudzus gadu desmitus.

LVM ilgtermiņa plānošanas procesā ikgadēji veic meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas modelēšanu un iegūst prognozes par saimnieciskās darbības ietekmi uz mežu un tā stāvokli nākotnē, tajā skaitā

prognozes par CO₂ piesaistes iespējām augošu koku biomasā, emisijas no nocirstās koksnes un potenciālu oglekļa uzkrājumu no nocirstās koksnes saražojamos koksnes produktos. LVM uzņēmuma līmenī no nocirstās koksnes saražojamos koksnes produktos uzkrāto oglekļa apjomu aprēķina, balstoties uz pieņēmumiem oglekļa uzkrājuma noteikšanai koksnes produktos, kas publicēti [LVMI "Silava" pētījumā](#).

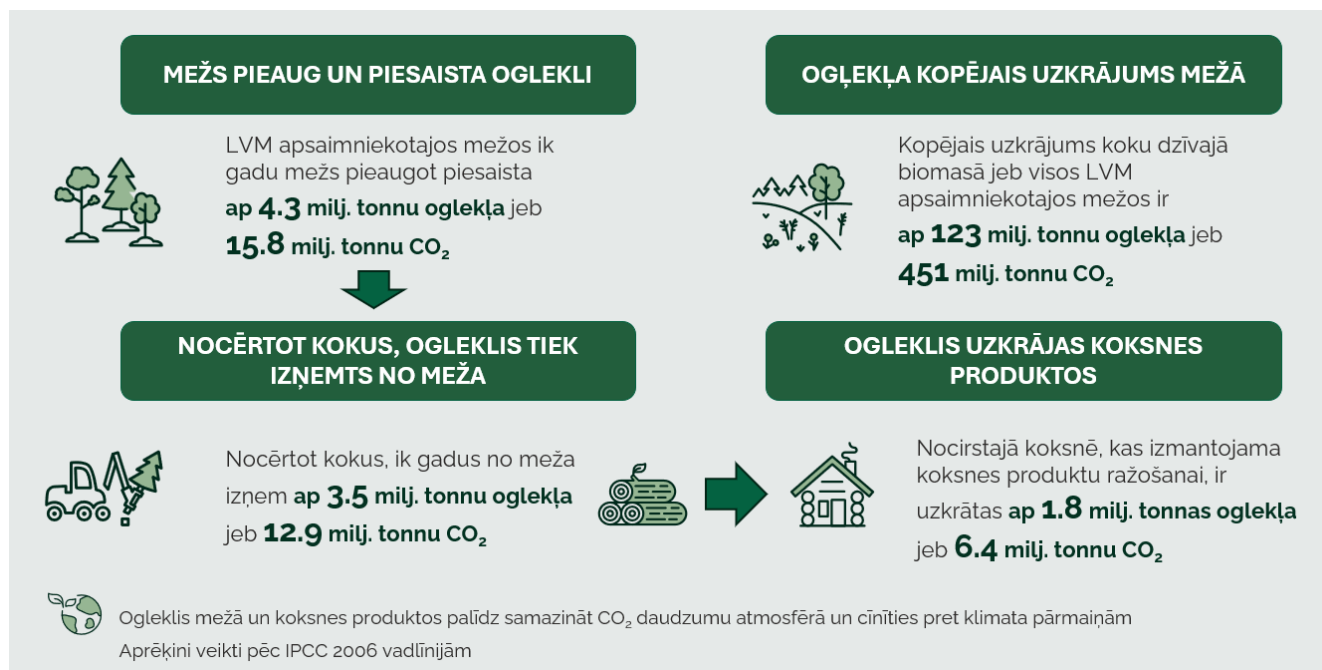


15. attēls *Ikgadējā CO₂ balance augošu koku biomasā un koksnes produktos, milj.t*

Jāņem vērā, ka oglekļa aprīte mežā notiek ne tikai augošos kokos, bet arī nedzīvajā koksnē, nobirās un augsnē. Pašreiz LVM tiek veikti pētījumi par oglekļa krātuvēm un pagaidām augsnes organiskā oglekļa, atmirušās koksnes un nobiru oglekļa aprēķini LVM oglekļa bilances aprēķinā nav ietverti.

LVM apsaimniekotajos mežos ik gadus mežs piesaista ap 4.3 milj. tonnu oglekļa jeb 15.8 milj. tonnu CO₂. Kopējais uzkrājums koku dzīvajā biomasā visos LVM apsaimniekotajos mežos ir ap 123 milj. tonnu oglekļa jeb 451 milj. tonnu CO₂.

Nocērtot kokus, ik gadus no meža izņem ap 3.5 milj. tonnu oglekļa jeb 12.9 milj. tonnu CO₂. Nocirstajā koksnē, kas izmantojama koksnes produktu ražošanai, ir uzkrātas ap 1.8 milj. tonnas oglekļa jeb 6.4 milj. tonnas CO₂.



16. attēls *LVM apsaimniekoto mežu oglekļa balance*

Prognozes, turpinot pašreizējo LVM mežsaimniecības praksi, līdz 2050.gadam uzrāda nelielu CO₂ piesaistes pieaugumu. Ieviestie un plānotie pasākumi meža ražības un mežaudžu noturības veicināšanā dos jūtamu rezultātu ilgtermiņā pēc vairākiem gadu desmitiem.

Lai kompensētu CO₂ piesaistes samazinājumu mežaudžu novecošanas rezultātā un nodrošinātu kopējās CO₂ piesaistes apjoma saglabāšanu pašreizējā līmenī un pieaugumu ilgtermiņā, nepieciešams tuvākajos gados mērķtiecīgi nomainīt mazražīgās mežaudzes, kuru apsaimniekošanas mērķis ir koksnes ražošana, un atjaunot tās ar selekcionētu stādmateriālu. Ilgtermiņā jāveido mežu vecumstruktūra, kas veicinātu intensīvāku krājas pieaugumu un tādējādi arī lielāku CO₂ piesaisti.

4.4. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un to ietekmes mazināšana

Klimata pārmaiņas arvien būtiskāk ietekmē mežu ekosistēmas, izpaužoties kā temperatūras paaugstināšanās, nokrišņu režīma izmaiņas, biežāki laikapstākļu ekstrēmi, kā arī kaitēkļu un slimību izplatības pieaugums. Līdztekus tam pagarinās arī veģetācijas sezona. Tādēļ mežsaimniecībā būtiski ir gan pielāgoties klimata pārmaiņām, gan vienlaikus mazināt saimnieciskās darbības ietekmi uz klimatu, definējot ilgtermiņa un īstermiņa sasniedzamos mērķus.

4.4.1. Klimata mērķi

Ilgtermiņā mērķu fokuss balstīts uz koksnes krājas pieaugumu un pielāgošanās pasākumu īstenošanu. LVM vispārējais stratēģiskais mērķis ietver meža produktivitātes un oglekļa piesaistes augošajā koksņē palielināšanu un valsts klimatneitralitātes mērķu sasniegšanas veicināšanu. Šī ilgtermiņa mērķa sasniegšanai LVM plāno un veic pasākumus, lai mežsaimniecību pielāgotu klimata pārmaiņām, mazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas ražošanas procesos un palielinātu oglekļa dioksīda piesaistes mežaudzēs, vienlaicīgi nodrošinot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. LVM stratēģiskais mērķis - palielināt dabas kapitāla vērtību - ietver CO₂ piesaistes potenciāla uzlabošanu nākotnē, saglabājot un palielinot oglekļa krātuves ekosistēmās (mežs, purvs) un produktos (koksnes u.c.). Uzņēmuma ilgtermiņa mērķi aprakstīti un atrodami [LVM vidēja termiņa darbības stratēģijā](#).

Īstermiņa mērķi un sasniedzamie rezultāti balstīti uz ietekmes mazināšanu, piemēram, saimnieciskās darbības radīto emisiju samazināšanu, efektīvāku mežaudžu veselības un risku pārvaldību u.c.

Sagaidāms, ka klimata pārmaiņas nākotnē turpināsies. Atbilstoši mērenajiem klimata pārmaiņu scenārijiem, pašreizējie meteoroloģisko apstākļu ekstrēmi/anomālijas šī gadsimta beigās var kļūt par normu, tādēļ pielāgošanās klimata pārmaiņām ir nozīmīgs uzdevums. LVM aktīvi izvērtē sagaidāmos riskus un pielāgošanās iespējas klimata pārmaiņām, balstoties uz zinātniskajiem pētījumiem. Jaunākās pētījumu atskaites pieejamas LVM mājas lapas sadaļā [Latvijas valsts meži - Pētījumi un izziņas materiāli](#).

Atbilstoši pētījumu rezultātiem, komerciāli nozīmīgākās koku sugas, kā priele, egļe un bērzs spēj pielāgoties klimata pārmaiņām. Paredzams, ka nākotnē var palielināties vietējo, pašlaik ekonomiski nenozīmīgo platlapju sugu, kas ir mazāk jutīgas pret traucējumiem un to sekām, piemēram, parastās kļavas un liepas mežaudžu platības un komerciālais potenciāls.

4.4.2. Pasākumi

Lai samazinātu klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes, pielāgotos klimata pārmaiņām un izmantotu klimata pārmaiņu radītās iespējas, LVM veic dažādus pasākumus plānojot un izpildot mežsaimnieciskās darbības, kas sagrupētas un uzskaitītas 5. tabulā.

5. tabula *Pasākumi klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes mazināšanai*

Jomas	Klimata pārmaiņu ietekmes mazinošie pasākumi
Mežsaimniecisko darbību plānošana un īstenošana	• audzēt un atjaunot audzes ar kvalitatīvu selekcionētu stādmateriālu; • audzes sākotnēji veidot ar zemu biežību, veicinot individuālu koku, līdz ar to arī visas audzes kopējās mehāniskās noturības paaugstināšanos; • veido mistrotas mežaudzes, īpaši ar platlapjiem; • attīstīt un pielietot dažādus mežsaimniecības paņēmienus bioloģiskās daudzveidības palielināšanai; • veikt pasākumus dendrofāgo kukaiņu savairošanas ierobežošanai, piemēram, izvairoties no krājas kopšanas ciršu veikšanas egļu audzēs pavasarī-vasarā, skuju koku cirmās izvietojot feromonu slazdus; • apmežot neizmantotās, mazproduktīvās lauksaimniecības zemes; • attīstīt meža ceļu tīklu, lai nodrošinātu efektīvu meža zemju apsaimniekošanu, un cita veida zemju pārvaldību nelabvēlīgos klimata apstākļos.
SEG emisiju rašanās saimnieciskās darbības rezultātā	• savlaicīgi kopt audzes noturības stiprināšanai, dabisko traucējumu un ar tiem saistīto SEG emisiju mazināšanai; • mazināt risu veidošanos un metāna (CH₄) emisijas no augsnes, kā arī mazināt koksnes bojājumus un palielināt koksnes produktu iznākumu, pielāgojot mežizstrādes tehniku un paņēmienus; • ieviest jaunākās IT tehnoloģijas mežsaimniecisko darbu un pārvaldījumu plānošanā; • motivēt sadarbības partnerus darba ražīguma kāpināšanā; • regulāri veikt LVM ekoloģiskās pēdas aprēķinu un analīzes SEG emisijām un plānot pasākumus to mazināšanai.
CO ₂ piesaistes palielināšana	• veidot optimālu audžu vecumstruktūru, veicinot kopējo krājas pieaugumu; • kāpināt mežaudžu ražību, veicot meža atjaunošanu ar selekcionētu stādmateriālu un nomainot mazvērtīgas mežaudzes; • atjaunot meža meliorācijas sistēmas mežos ar auglīgām pārmitrām augsnēm; • mērķtiecīgi atjaunot mežaudzes ar koku sugām, kurām ir lielāks CO₂ piesaistes potenciāls; • savlaicīgi veikt jaunaudžu kopšanas cirtes, lai uzlabotu sugu sastāvu, palielinātu augšanas ātrumu un samazinātu rotācijas ilgumu; • veikt trapes izplatības ierobežošanas pasākumus, tajā skaitā celmu apstrādi ar pergamentsēnes suspensiju pēc kopšanas un atjaunošanas cirtes; • plānot degradētu kūdras atradņu rekultivēšanu SEG emisiju mazināšanai; • apmežot lauksaimniecībā neizmantotās zemes, veicinot Latvijai raksturīgu meža ekosistēmu atjaunošanu.

Būtisku ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā dod koksnes produktu pielietojuma veicināšana, tādējādi mazinot atkarību no fosilajiem resursiem un aizstājot emisiju ietilpīgus materiālus. Koksnes produkti, kā papīrs, koksnes plātnes, zāģmateriāli, ir nozīmīga oglekļa krātuve ilgtermiņā. Koksnes produktos ogleklis var palikt "iekonservēts" daudzus gadu desmitus. Būtisks ir arī "aizstāšanas efekts" – šo produktu izgatavošanā nav izmantoti neatjaunojamie fosilie resursi, tātad samazinātas iespējamās emisijas. Enerģētiskās šķeldas ražošana no mežizstrādes atliekām nodrošina fosilo resursu aizstāšanu enerģētiskā. Enerģētiskās šķeldas ražošana tiek veikta atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 2. novembra noteikumos Nr. 686 "Noteikumi par ilgtspējas un siltumnīcefekta gāzu emisiju ietaupījuma kritērijiem, no biomasas kurināmā ražotās elektroenerģijas kritērijiem un kārtību, kādā pamatojama, apliecināma un uzraugāma atbilstība minētajiem kritērijiem" noteiktajām prasībām, kas izstrādātas balstoties uz Eiropas

5. Bioloģiskā daudzveidība

Plānojot meža apsaimniekošanu tiek ņemtas vērā dažādas vides vērtības un paredzēti pasākumi bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai un atjaunošanai, piemēram, daļa no teritorijas ir atvēlēta dabas aizsardzībai neiejaucoties dabas procesos, savukārt, daļā no pārējā meža tiek pielietoti dažādi meža apsaimniekošanas paņēmieni ar mērķi saglabāt un vairot bioloģisko daudzveidību.

5.1. Galvenie rādītāji bioloģiskās daudzveidības vērtējumam

6. tabula Galvenie rādītāji bioloģiskās daudzveidības vērtējumam (Avots: LVM GEO)

Rādītājs	Mērvienība	Vidējais ikgadējais rādītājs 2026-2030. periodā
Uzņēmuma valdījumā esošās zemes, kas iekļauj mežus, purvus, lauksaimniecības zemes, ūdeņus, apsaimniekotas ar mērķi – dabas aizsardzība	%	ne vairāk kā 26
Atšķirīgi apsaimniekojamas teritorijas ar mērķi saglabāt un vairot bioloģisko daudzveidību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām	tūkst. ha (meža zemes platība)	100
Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un biotopu apsaimniekošanas pasākumi	ikgadēji ha	350
70 gadus un vecāku audžu īpatsvars kopējā meža teritorijā	Īpatsvars, %	skuju koku meža masīvos – vismaz 30% lapu koku meža masīvos vismaz 20%

5.2. Dabas aizsardzība LVM

Dabas aizsardzība ir meža un citu LVM valdījumā esošo zemju neatņemama apsaimniekošanas daļa, uzņēmumam ikdienā rūpējoties ne vien par tā pārziņā esošo teritoriju saimniecisko vērtību, bet arī par tajās mītošo sugu un ekosistēmu labvēlīgu stāvokli, nodrošinot to pastāvēšanu nākotnē.

LVM vides plānošanas speciālisti un vides eksperti ik gadu veic dabas vērtību inventarizāciju, plānoto saimniecisko darbību ietekmes vērtēšanu, aizsargājamo sugu un biotopu monitoringu, kā arī plāno sugu un biotopu stāvokļa uzlabošanai nepieciešamos apsaimniekošanas pasākumus.

LVM apsaimniekotajā teritorijā ietilpst dažādu kategoriju dabas un vides aizsardzības teritorijas. Pēc platības un īpatsvara lielākā daļa no tām ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk tekstā - ĪADT), t.sk. Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas *Natura 2000*:

- *Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts* ir plaša teritorija, kurā starptautiski nozīmīgas dabas un ainaviskās vērtības tiek saglabātas nodrošinot ilgtspējīgu sociālo un ekonomisko attīstību;

- *Dabas parki* sevī ietver noteiktu apvidu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības un ir piemēroti raksturīgās ainavas saglabāšanai, sabiedrības izglītošanai un atpūtai, bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai;
- *Aizsargājamo ainavu apvidi* ir lielas teritorijas, kurās vienlaicīgi ar dabas vērtībām tiek aizsargāta īpaši skaista un daudzveidīga Latvijai raksturīga ainava un kultūrvide;
- *Dabas liegumi* ir teritorijas, kurās aizsargā retas vai izzūdošas sugas vai biotopus, parasti cilvēku mazpārveidotas un saskaņoti apsaimniekotas platības;
- *Dabas pieminekļi* ir atsevišķi, savrupi dabas vai cilvēku veidojumi, tai skaitā ģeoloģiskie un geomorfoloģiskie veidojumi, aizsargājamie koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas.
- *Mikroliegumi* ir teritorijas, kas tiek noteiktas, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamās sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no to funkcionālajām zonām to nenodrošina. Līdzīgi kā īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, mikroliegumos ir aizliegtas vai ierobežotas darbības, kas apdraud aizsargājamo sugu vai biotopu pastāvēšanu. Mikroliegumiem var tikt noteikta buferzona.

Īpaši aizsargājamie meža iecirkņi (turpmāk tekstā – IAI) ir teritorijas, kas 20. gs. 90. gados tika veidotas sugu, bioloģiski nozīmīgu biotopu un kultūrvēsturisku vietu aizsardzībai. Veicot atkārtotu meža inventarizāciju nepārvērtētie IAI Meža valsts reģistrā tiek saglabāti kā bioloģiski vērtīgas mežaudzes.

Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas tiek noteiktas ap objektiem un teritorijām, kas ir nozīmīgas no vides un dabas resursu aizsardzības un racionālas izmantošanas viedokļa. To galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas. Ir šādi vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslu veidi: Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes aizsargjosla, virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas, aizsargjoslas ap kultūras pieminekļiem, aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām, mežu aizsargjoslas ap pilsētām, aizsargjoslas ap purviem.

Atbilstoši Latvijas nacionālajam PEFC meža apsaimniekošanas standartam, lielākā daļa no augstāk minētajām teritorijām tiek uzskatītas par ekoloģiski nozīmīgām meža un nemeža teritorijām/augstvērtīgiem mežiem.

7. tabula Ar spēkā esošajiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem noteikto dabas/ ekoloģiski nozīmīgu meža un nemeža teritoriju/augstvērtīgo mežu īpatsvars² LVM valdījumā esošajās zemēs (Avots: LVM GEO)

Aizsargājamās teritorijas veids	Platība, tūkst. ha		Īpatsvars, %	
	visas zemes	t. sk. mežs	no visām zemēm	no meža
Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (t.sk. <i>Natura 2000</i>)				
Dabas liegumi	171	102	10.6	7.4
Dabas parki	36	31	2.2	2.2
Aizsargājamo ainavu apvidi	41	39	2.5	2.8
Biosfēras rezervāti	124	104	7.7	7.6
Dabas pieminekļi	2	1	0.1	0.1
Aizsargjoslas (vides un dabas resursu aizsardzībai)				
Aizsargjosla ap purviem	22	22	1.4	1.6
Virszemes ūdensobjektu aizsargjosla	27	23	1.7	1.7
Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla:				
krasta kāpu aizsargjosla	6	5	0.4	0.4
ierobežotas saimnieciskās darbības josla	49	44	3	3.2
Mežu aizsargjosla ap pilsētām	6	6	0.4	0.5
Kultūras pieminekļu aizsargjosla	19	18	1.2	1.3
Mikroliegumi				
Aizsargājams dzīvnieks (putns, zīdītājs, abinieks, bezmugurkaulnieks)	38	36	2.3	2.6
Aizsargājams augs (vaskulārais vai paparžaugš, sūna, ķērpis, sēne)	1	1	0.1	0.1
Aizsargājams biotops	3	3	0.2	0.2
Putnu sugu mikroliegumu buferzonas	51	48	3.2	3.5
Īpaši aizsargājami meža iecirkņi	10	9	0.6	0.7

LVM valdījumā esošajos mežos atrodas 261 valsts, reģionālas un vietējas nozīmes aizsargājams kultūrvēstures piemineklis. Tie tiek apzināti, lai plānotu un īstenotu tādu saimniecisko darbību, kas nodrošina to saglabāšanu. Pamatojoties uz likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un tam atbilstošajiem Ministru Kabineta noteikumiem saimnieciskās darbības kultūras pieminekļu teritorijās un to aizsardzības zonās tiek saskaņotas Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldē (turpmāk tekstā - Pārvalde), bet, plānojot mežizstrādes darbus, ņem vērā kultūras pieminekļu aizsardzības nosacījumus. Lai nodrošinātu arheoloģisko pieminekļu vērtību saglabāšanu, to teritorijās un teritoriju tiešā tuvumā netiek veikti zemes reljefa pārveidojumi, kā arī zemes virskārtu ietekmējošas tehnikas izmantošana. Konstatējot jaunas kultūrvēsturiskās liecības mežsaimnieciskās darbības laikā, darbi tiek pārtraukti un par atradumiem ziņots Pārvaldei. Tiek izvērtēti papildus pasākumi mežu teritorijās esošo kultūras pieminekļu aizsardzībai, lai novērstu nelikumīgu darbību izraisītus postījumus.

5.3. LVM identificētās vides un kultūras vērtības un teritorijas

Atbilstoši LVM darbības pamatprincipam par dabas un rekreācijas vērtību saglabāšanu, tiek veidotas atšķirīgi apsaimniekojamas un individuāli plānojamas teritorijas dabas un/vai rekreācijas vērtību koncentrācijas vietās.

LVM apsaimniekošanā esošajās zemēs ir teritorijas, kuras ir nozīmīgas dabas daudzveidības saglabāšanai. Lai nodrošinātu minēto teritoriju atbilstošu apsaimniekošanu, LVM identificē (papildus Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajam) dabas vērtību koncentrācijas teritorijas (turpmāk tekstā - DVKT), tās apsaimnieko ar mērķi saglabāt īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un Eiropas Savienības

² Aizsargājamās teritorijas var savstarpēji pārklāties

nozīmes (ES) biotopu daudzveidību, kā arī nosaka meža apsaimniekošanas darbību apjoma un izvietojuma nosacījumus. Meža apsaimniekošanas plānošanu šajās teritorijās veic kopējās meža apsaimniekošanas plānošanas ietvaros.

Dabas vērtības DVKT veidošanas kontekstā ir Eiropas Savienības nozīmes meža un citu biotopu koncentrācijas vietas, medņu riesti (riesta vietas un riesta teritorijas), mikroliegumi (tai skaitā īpaši aizsargājamie meža iecirkņi) un mikroliegumu buferzonas, LVM papildus noteiktās aizsargājamās teritorijas (teritorijas un buferzonas dzīvotnes aizsardzībai, bioloģiski vērtīgas bebraines, cieto lapu koku vai liepu audzes un citas), sugu dzīvotnes, ūdeņu un purvu aizsargjoslas (līdz 100 m), teritorijas ar augstu rekreācijas vērtību.

LVM dabas vērtību koncentrācijas vietas tiek veidotas ārpus esošajām un plānotajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu un dabas pieminekļus, kuru platība ir <10 ha), mežā, purvos, ūdeņos un lauksaimniecībā izmantojamās zemēs, teritorijas vienlaidus minimālā platība ir >100 ha, izņēmuma gadījumos >30 ha (galvenokārt mazo meža masīvu (puduru) apvidos).

LVM nosaka sekojošas atšķirīgi apsaimniekojamas un individuāli plānojamas teritorijas (8. tabula):

- Dabas vērtību koncentrācijas teritorijas (turpmāk tekstā - DVKT);
- Medņu riesti - mednim nozīmīgas teritorijas, kuras apsaimnieko ar mērķi nodrošināt medņu aizsardzību un mednim piemērotu dzīvotņu saglabāšanu;
- Individuāli plānojamas teritorijas - meža teritorijas, kurās nepieciešama individuāla plānošana vietējai sabiedrībai nozīmīgu meža vērtību (ekosistēmas pakalpojumu - g.k. regulējošo, atbalsta un kultūras) nodrošināšanai LVM stratēģijas un taktiskā plāna noteikto mērķu un uzdevumu ietvaros.

Teritorijām ar individuālu apsaimniekošanas plānošanu un dabas vērtību koncentrācijas teritorijām tiek sagatavots atsevišķs meža apsaimniekošanas plāna kopsavilkums (LVM reģiona 3. pielikums) un tiek publicēts [LVM mājas lapā](#).

8. tabula **Atšķirīgi apsaimniekojamo un individuāli plānojamo teritoriju apjoms (Avots: LVM GEO)**

Teritorijas veids	% no kopējās platības	Platība, tūkst. ha		% no meža platības	skaits
		kopā	mežs		
Dabas vērtību koncentrācijas teritorijas	7.2	116.3	98.5	7.1	376
Individuāli plānojamas teritorijas	1.7	27.0	25.4	1.8	77
Medņu riesti					
- Riesta vietas	0.8	12.5	11.3	0.8	424
- Riesta teritorijas	6.4	104.6	93.4	6.7	314

5.4. Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu aizsardzība un apsaimniekošana

Meža apsaimniekošanas plānošanā tiek izmantotas dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" informācija un LVM rīcībā esošā informācija par īpaši aizsargājamo sugu reģistrējumiem.

Lai ilgtermiņā nodrošinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, tiek vērtēta LVM rīcībā esošā informācija par valdījumā esošajā teritorijā konstatēto īpaši aizsargājamo sugu atradņu apjomu, izvietojumu, to dzīvotņu un ES nozīmes biotopu kvalitāti, atbilstoši vērtējumam plānoti apsaimniekošanas nosacījumi – neiejaukšanās vai mērķtiecīga apsaimniekošana jeb biotehniskie pasākumi, t.sk. koku ciršana, ja tas ir nepieciešams īpaši aizsargājamo biotopu un sugu dzīvotņu kvalitātes uzlabošanai.

Lai iegūtu jaunas zināšanas un pilnveidotu meža apsaimniekošanas plānošanu ar mērķi mazināt meža darbu ietekmi uz ekosistēmu pakalpojumiem, tai skaitā uz bioloģisko daudzveidību, LVM finansē

[zinātniskos pētījumus](#) (GRI 203-1), piemēram: “Medņu aizsardzībai nozīmīgo vides faktoru izpēte”, “Mežsaimniecības ietekme uz meža un saistīto ekosistēmu pakalpojumiem”, “Vistu vanaga *Accipiter gentilis* monitoringa pilnveidošana un dzīvotņu piemērotības telpiskā modeļa izveide” u. c.

Detalizēta informācija par veiktajiem biotopu un sugu dzīvotņu apsaimniekošanas pasākumiem atrodama ikgadējā [LVM Vides pārskatā](#) un tā pielikumā par nozīmīgo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu apsaimniekošanu. Pasākumi īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu stāvokļa uzturēšanai, uzlabošanai vai atjaunošanai tiek īstenoti gan īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (ĪADT), tajā skaitā Natura 2000 teritorijās, un mikroliegumos (ML), gan ārpus šīm teritorijām, ņemot vērā dabas aizsardzības plānos, sugu un ES nozīmes biotopu aizsardzības plānos, sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu norādījumos un atzinumos minēto informāciju. Detalizēta informācija par paveiktajiem pasākumiem atrodama [LVM īstenoto nozīmīgo sugu dzīvotņu un Eiropas Savienības nozīmes biotopu apsaimniekošanas pasākumu apkopojumā](#).

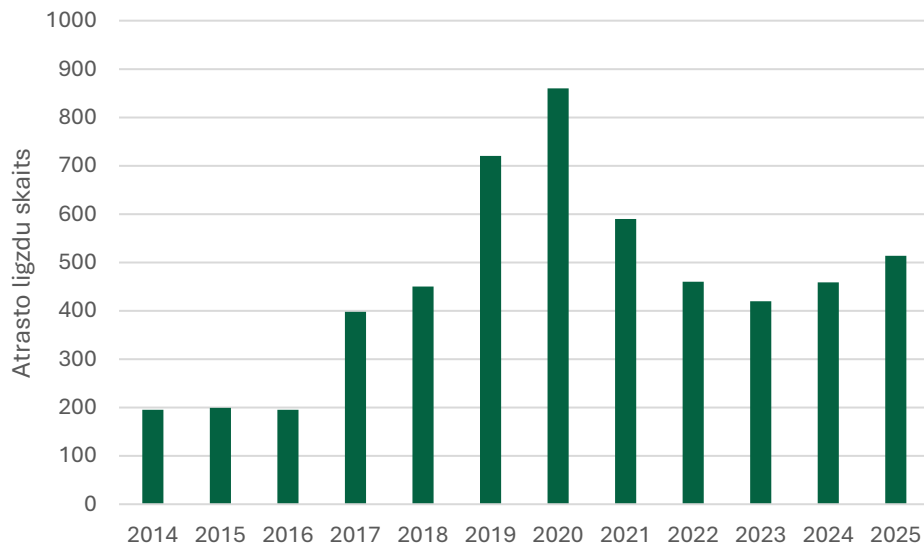
Kopš 2020. gada LVM kā sadarbības partneris ir iesaistīts vairākos ārējā līdzfinansējuma – ES fondu, vides projektos, kuru ietvaros ir plānoti arī darbi, kas vērsti uz nozīmīgu sugu un ES nozīmes biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa uzlabošanu, t.sk. ES LIFE Programmas līdzfinansētā integrētajā projektā “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija” (LIFE IP *LatViaNature*), kas ir līdz šim vērienīgākais projekts dabas aizsardzības jomā Latvijā, un Kohēzijas fonda līdzfinansētajā projektā «Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai”. Plašāka informācija atrodama LVM mājas lapā.

9. tabula *Vides projektu programmas un tajās īstenotās aktivitātes*

Programma	Veiktās aktivitātes
LIFE GOODWATER IP	Meža meliorācijas elementu izveide, izbūvējot maksimālās ūdens plūsmas kontroles dambi un sedimentācijas baseinu, mežistrādes darbi koku sugu sastāva veidošanai Toras upes aizsargjoslā.
LIFE-IP LatViaNature	Bioloģiskās daudzveidības veicināšana, ar meža tehniku veidojot mežaudzēs atvērumus, ar tehniku atsedzot zemsedzi, veicot rakšanas darbus zemsedzes un augu atlieku ierakšanai.
Purvu atjaunošana	Eiropas Savienības nozīmes biotopu atjaunošanas veicināšana vai vēsturisko kūdras ieguves vietu renaturalizācija īpaši aizsargājamās dabas teritorijās bioloģiskās daudzveidības veicināšanai un ekosistēmu pakalpojumu nodrošināšanai – grāvju tīrīšana vai aizbēršana, apauguma novākšana, meža ieaudzēšana.

5.5. Aizsargājamo putnu dzīvotņu aizsardzība

LVM nosaka kārtību darbinieku rīcībai, apsekojot paredzētās meža darbu vietas, lai konstatējot saglabājamās vides vērtības, veiktu nepieciešamos aizsardzības pasākumus. Ik gadu meža darbu plānošanas procesa ietvaros atrod jaunas lielās ligzdas (parasti lielākas par ½ m diametrā), kuras veido melnais stārķis, visu sugu ērgļi, peļu klijāns, ķīķis, vistu vanags, klijas, krauklis. Procesā iesaistīti un apmācīti vairāk kā 300 LVM darbinieki, kas ziņo par atradumiem LVM vides ekspertiem un vides plānošanas speciālistiem, kuri ligzdas apseko, nosaka sugu un plāno sugas prasībām atbilstošu aizsardzību, tai skaitā nosakot mežsaimnieciskās darbības aprobežojumus.



17. attēls *Atrasto lielo ligzdu skaits pa gadiem (Avots: LVM GEO)*

LVM putnu dzīvotņu aizsardzības teritoriju izveidošana putnu aizsardzībai tika uzsākta 2012. gadā. LVM valdījumā esošajās teritorijās notiek arī mikroliegumu veidošana saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto procedūru. Putnu aizsardzībai izveidotie mikroliegumi veido 90% no visiem LVM zemēs izveidotajiem mikroliegumiem.

LVM saņem informāciju par lielajām ligzdām, riestiem un citām dabas vērtībām arī no meža apmeklētājiem, tāpēc aicina ziņot ikvienu par [atrastajām lielajām ligzdām](#) un citiem atradumiem, sūtot ziņu uz e-pastu: putni@lvm.lv.

Aizsargājamo putnu sugu un to dzīvotņu apsaimniekošanas plānošanā tiek ņemtas vērā putnu sugu aizsardzības plānu rekomendācijas un jaunāko zinātnisko publikāciju atziņas gan rosinot mikroliegumu veidošanu, gan veidojot LVM teritorijas dzīvotņu aizsardzībai, gan plānojot papildus terminētos aprobežojumus meža infrastruktūras objektu būvniecības procesa ietvaros, lai mazinātu ietekmi uz vidi. LVM vides aizsardzības prasības meža darbiem nosaka pameža joslu saglabāšanu kopšanas cirtēs un pārvietošanās koridoru veidošanu galvenajā cirtē vietās, kuras visvairāk piemērotas īpaši aizsargājamām putnu sugām.

Tā kā aptuveni 90% no Latvijas medņu populācijas mīt tieši LVM apsaimniekotajās teritorijās, ir izstrādāta metodika un tiek realizēts medņu monitorings, rezultāti apkopoti [LVM Vides pārskatos](#). LVM ir izstrādātas vadlīnijas, atbilstoši kurām tiek plānota medņu riesta dzīvotņu apzināšana un apsaimniekošana.

5.6. ES nozīmes biotopu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšana

Eiropas Savienības nozīmes biotopus, saskaņā ar Eiropas Padomes Direktīvu 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (Dzīvotņu Direktīva) un Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 30. novembra direktīva 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību (Putnu Direktīva) pamata, Eiropas Savienības teritorijā aizsargā caur sauszemes Natura 2000 tīklu, attiecīgajos biogeogrāfiskajos reģionos un ES kopumā. Atbilstoši šai pieejai, ES nozīmes biotopu pamata aizsardzību Latvijā nodrošina īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kas iekļautas Natura 2000 tīklā, un papildus tam arī mikroliegumi.

Saskaņā DDPS "OZOLS" pieejamo aktuālo informāciju, līdz šim LVM zemēs konstatēti apmēram 335 tūkst. ha ES nozīmes dažādu veidu biotopu.

Šobrīd Latvijā notiek esošā Natura 2000 sauszemes tīkla paplašināšana, lai nodrošinātu Eiropas Komisijas 1997. gada 18. novembra vadlīnijās Hab.97/2 noteikto, ka aizsargājamām teritorijām jāaizsargā vismaz 20% no katra ES nozīmes biotopa veida kopējās platības, ja biotopa veids ir plaši izplatīts, nav apdraudēts vai arī atrodas uz areāla robežas, un vismaz 60% no katra ES nozīmes biotopa veida aizņemtās

platības, ja biotopa veids ir prioritārs, rets, ļoti apdraudēts vai tam ir nepieciešami īpaši apsaimniekošanas pasākumi.

Natura 2000 tīkla paplašināšana plānota galvenokārt uz LVM apsaimniekošanā esošajām zemēm, tādējādi samazinot mežsaimnieciskai ražošanai pieejamās platības. Lai saskaņā ar Ministru kabineta 2025. gada 21. janvāra sēdes protokola Nr. 3 28.§ "Rīkojuma projekts "Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2026.–2030. gadam"" 3. punktu sasniegtu atbilstību Eiropas Komisijas 1997. gada 18. novembra vadlīniju Hab. 97/2, rev. 4 nosacījumiem attiecībā par biotopiem: veci vai dabiski boreāli meži, veci jaukti platlapju meži, staigājumu meži, nogāžu un gravu meži, purvaini meži un aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži), 2025.gada jūnijā LVM nosūtīja Zemkopības ministrijai priekšlikumus jaunu NATURA 2000 teritoriju izveidošanai.

Līdz jaunu Natura 2000 teritoriju izveidei LR normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un Natura2000 tīkla paplašināšanas pabeigšanai LVM ir noteikusi teritorijas ES nozīmes biotopu aizsardzībai 47 tūkst. ha platībā. Papildus ES nozīmes biotopi 7 tūkst. ha platībā tiek aizsargāti LVM noteiktajās īpaši aizsargājamo putnu sugu (medņu u.c.) dzīvotnēs ārpus ĪADT un ML.

5.7. Pasākumi meža apsaimniekošanas ietekmes uz vidi mazināšanai

Atbilstoši LVM vadlīnijām meža masīvu līmenī tiek nodrošināts noteikts 70 gadus un vecāku audžu īpatsvars. Realizējot plānotās tuvākās piecgades meža apsaimniekošanas darbības, 70 gadus un vecāku audžu īpatsvars LVM mežos kopumā, kā arī atsevišķi pa reģioniem būtiski nemainīsies un būs lielāks par noteiktajiem 30% skuju koku masīvos un 20% lapu koku masīvos.

Meža infrastruktūras būvniecības un atjaunošanas darbībām, apmežošanas un atmežošanas gadījumiem, t.sk. karjeru izstrādei un kūdras ieguvei, rekreācijas objektu attīstīšanai u.c. darbībām, saskaņā ar LVM procedūrām, objektu līmenī sagatavo vides norādījumus darbu izpildei, lai mazinātu plānoto darbību ietekmi uz dabas un vides aizsardzības teritorijām, t.sk. tādām kā Natura 2000 teritorijām un Baltijas jūras un Rīgas līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslu, aizsargājamo sugu dzīvotnēm, nozīmīgiem biotopiem, ūdeņiem, augsni, kultūrvēsturiskajiem objektiem, teritorijas ainaviskajām un rekreācijas vērtībām.

Papildus tam, atbilstoši Latvijas Republikas spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, piemēram, ceļu būvniecības objektiem tiek veikts sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums un Valsts Vides dienests izsniedz tehniskos noteikumus, kuru sagatavošanā ir iesaistīta arī Dabas aizsardzības pārvalde un citas kompetentās valsts institūcijas. Pamatojoties uz tehniskajiem noteikumiem, vides vērtību apsekojuma rezultātiem, vides eksperta noteiktajiem pasākumiem ietekmes uz vidi mazināšanai, katram būvobjektam tiek piemēroti tehniskie risinājumi atkarībā no konkrētajā vietā esošajiem specifiskajiem vides apstākļiem un konstatētajām dabas vērtībām, saskaņā ar LVM Vides aizsardzības prasībām meža darbos u.c. LVM vides tiesību aktiem.

Meža ceļu būves, MMS atjaunošanas un pārbūves projektu izstrāde notiek atbilstoši [Meža infrastruktūras objektu projektēšanas tehnisko noteikumu vides aizsardzības prasībām](#).

Lai mazinātu mežizstrādes ietekmi uz vidi mežaudzes līmenī, saskaņā ar [LVM vides aizsardzības prasībām meža darbos](#), potenciālajās cirsmu platībās vērtē un saglabā dabiskam mežam raksturīgās struktūras, piemēram, saglabājamos kokus, atmirušo koksni, alas u.c.

LVM ir definētas arī vides piesārņojuma samazināšanas prasības, lai novērstu vai ierobežotu vides piesārņojumu, kas var rasties, veicot meža apsaimniekošanas darbus. Vides piesārņojuma samazināšanas prasības nosaka piesardzības pasākumus un sniedz LVM darbiniekiem un līgumpartneriem pamatzināšanas par rīcību piesārņojuma gadījumā, lai aizsargātu cilvēku veselību, īpašumu un vidi. [LVM prasības vides piesārņojuma samazināšanai](#) publicētas mājas lapā.

Lai sekotu līdzi vides stāvokļa izmaiņām, ik gadu tiek realizēts vides stāvokļa monitorings, izvērtēti rezultāti, sagatavots [LVM vides pārskats](#), kas tiek publicēts LVM mājas lapā.

6. Meža resursu apsaimniekošana

LVM meža apsaimniekošanas biznesa modelis aptver pilnu mežsaimniecības ciklu – no koka sēklas līdz klientam piegādātam koksnes produktam. Atbildīga un rūpīga mežsaimniecības posmu pārvaldīšana veicina mežaudžu ražīgumu, kvalitatīvu un augstas vērtības produktu ražošanu un savlaicīgu piegādi klientiem.

6.1. Galvenie rādītāji meža resursu apsaimniekošanas vērtējumam

Koku ciršanas maksimāli pieļaujamais apjoms hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados tiek noteikts saskaņā ar Meža likuma 45. pantu ([Meža likums](#)), ko aprēķina Valsts meža dienests un apstiprina Ministru kabinets. Lai nodrošinātu efektīvu koksnes produktu ražošanu un paredzamas piegādes, būtiska loma ir kvalitatīvam meža ceļu tīklam un tā uzturēšanai labā kvalitātē. Ceļu ikdienas uzturēšana tiek plānota pēc nepieciešamības, atkarībā no ceļu noslodzes un citiem apstākļiem.

10. tabula Galvenie rādītāji meža resursu apsaimniekošanas vērtējumam (Avots: LVM GEO)

Rādītājs	Mērvienība	Vidējais ikgadējais rādītājs 2026-2030. periodā
Koksnes produktu piegādes	milj. m ³	7
Atjaunošanas cirtē*	milj. m ³	5.5
Krājas kopšanas cirtes	milj. m ³	1.3
Krājas kopšanas cirtes	tūkst. ha	22.3
Citas cirtes	milj. m ³	0.2
Meža ceļu tīkla attīstība, būve/pārbūve	km	50
Jaunaudžu kopšana**	tūkst. ha	29
Meža atjaunošana un meža ieaudzēšana**	tūkst. ha	19

*T.sk. apjoms, kam apliecinājums izsniegts atbilstoši maksimāli pieļaujamam koku ciršanas apjomam 2021.–2025. gadā, bet kas tiks nocirsts 2026.–2030. gadā, baltalkšņa atjaunošanas cirtes, cirtēs pēc VMD sanitārā atzinuma. u.c.

**Šie izpildes rādītāji ir vienādi ar ietekmes uz klimatu vērtējuma rādītājiem

6.2. Koksnes ieguves apjomi un nosacījumi tā izvietojumam

2025. gada 21. janvārī ar MK rīkojumu Nr.42. “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2026.-2030. gadam” apstiprināts maksimāli pieļaujamais koku ciršanas apjoms valsts mežos galvenajā cirtē - 81 998 ha (LVM plānotais – 80 927 ha). Papildus tiek plānotas krājas kopšanas un sanitārās cirtes, nodrošinot ka kopējais mežizstrādes apjoms nepārsniedz ikgadējo koksnes krājas pieaugumu.

2026.-2030. gadam ik gadus vidēji tiek plānota koksnes ieguve 16.2 tūkst. ha atjaunošanas cirtē un 22.5 tūkst ha krājas kopšanas cirtē.

Cirsmu izvietošana un veidošana ir balstīta uz tradicionālām mežsaimniecības metodēm. Jau vēsturiski Latvijā ar dažādiem ciršu paņēmieniem mežaudzēs tika veidoti lielāki un mazāki atvērumi, lai nodrošinātu tālāk sekmīgu meža atjaunošanu. Mūsdienās redzam, ka tāda pieeja ir bijusi pareiza, jo šajās teritorijās veidojas vērtīgas meža ekosistēmas. Galvenokārt meža apsaimniekošanā tiek pielietoti šādi ciršu veidi:

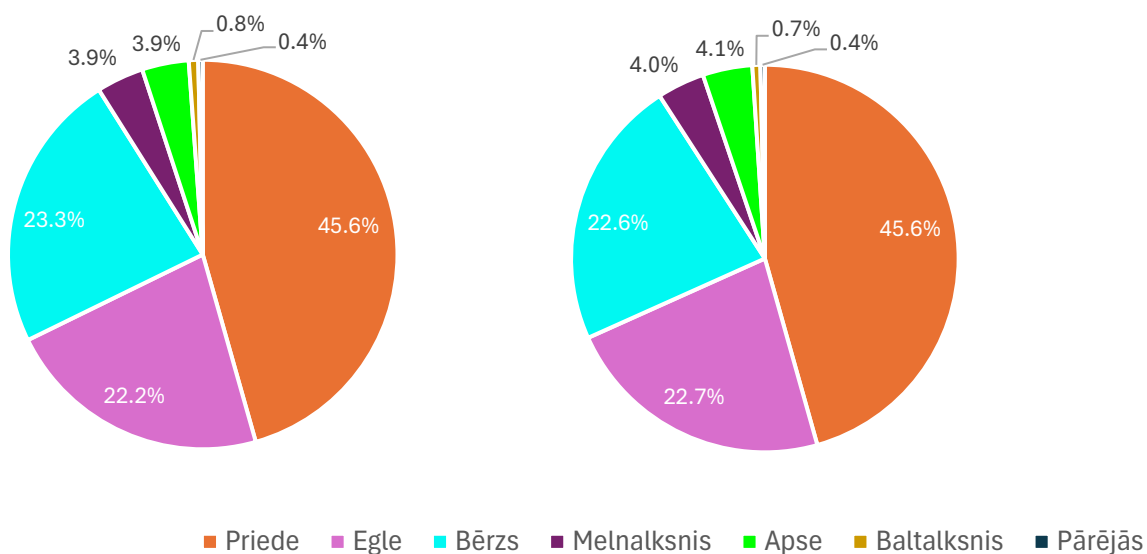
- **kopšanas cirtes** - mežaudzes vērtības uzlabošanai, mērķtiecīgi veidojot mežaudzes sugu sastāvu un nodrošinot labākus augšanas apstākļus paliekošiem kokiem mežaudzē, cērtot vājākos vai mazvērtīgākos kokus. Iedzīvotāju rekreācijai vai bioloģiskajai daudzveidībai nozīmīgās vietās izvirza papildus nosacījumus;

- **atjaunošanas cirte**, kas ir mežaudzes nomaiņa vienā paņēmienā vai vairākos paņēmienos pēc galvenās cirtes vecuma vai galvenās cirtes caurmēra sasniegšanas, kā arī sanitārā kailcirte un rekonstruktīvā cirte, ar mērķi nodrošināt meža atjaunošanu. Atjaunošanas cirtes tiek iedalītas:
 - o **izlases atjaunošanas cirte**, ar kuru gada laikā no tās uzsākšanas mežaudzes šķērslaukums netiek samazināts tiktāl, ka tas kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu (atbilstoši Meža likuma definīcijai – izlases cirte);
 - o **vienlaidus atjaunošanas cirte**, ar kuru gada laikā no tās uzsākšanas mežaudzes vai tās daļas šķērslaukums tiek samazināts tiktāl, ka tas kļūst mazāks par kritisko šķērslaukumu, kas atbilst Meža likumā definētajam kailcirtes cirtes veidam., LVM nosaka papildus prasības šim cirtes veidam lai saglabātu dabas daudzveidībai nozīmīgus meža struktūras elementus, piemēram, cismās tiek saglabāts vismaz divreiz lielāks ekoloģisko koku apjoms, kā to paredz normatīvie akti, tiek saglabātas dažādas dabas daudzveidībai nozīmīgas struktūras, nodrošinot bioloģiski vecu koku un atmirušās koksnes veidošanos u.c. nosacījumi bioloģiskās daudzveidības vairošanai un mežaudzes atjaunošanas nodrošināšanai. Vidējā vienlaidus atjaunošanas cirtes platība ir zem 2 ha, kas citās valstīs būtu pielīdzināma izlases atjaunošanas cirtei. Šajā cirtes veidā ietilpst arī sanitārā kailcirte un rekonstruktīvā cirte.
- **sanitārās izlases cirtes**, lai uzlabotu meža vitalitāti un veselību, izcērtot abiotisku (piemēram, plūdi, vētras, snieglauzes u.c) vai biotisku (piemēram, kaitēkļi, slimības un meža dzīvnieku postījumi u.c) faktoru bojātus, novājinātus kokus.

Cirsmu plānošanu veic saskaņā ar mežaudžu apsaimniekošanas mērķiem (publiski pieejami LVM interaktīvajā kartē: <https://www.lvmgeo.lv/kartes>) ievērojot meža apsaimniekošanas plāna nosacījumus, t.sk. iespēju robežās informējot vienlaidus atjaunošanas cirsmu tiešā tuvumā (~200 m attālumā) esošo māju iedzīvotājus un tiek plānoti pasākumi ietekmes mazināšanai.

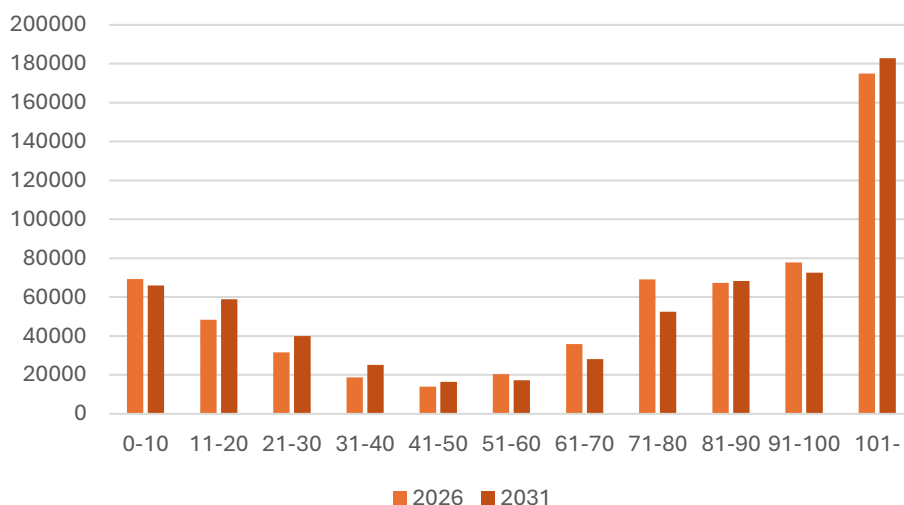
6.3. Apsaimniekošanas darbību ietekme uz resursiem

Realizējot plānoto meža apsaimniekošanu, nākamo 5 gadu periodā mežaudžu sadalījumā pēc valdošās sugas LVM apsaimniekošanā esošajos mežos nenotiks būtiskas izmaiņas, katras sugas īpatsvara svārstības nepārsniegs 1% (18. attēls).

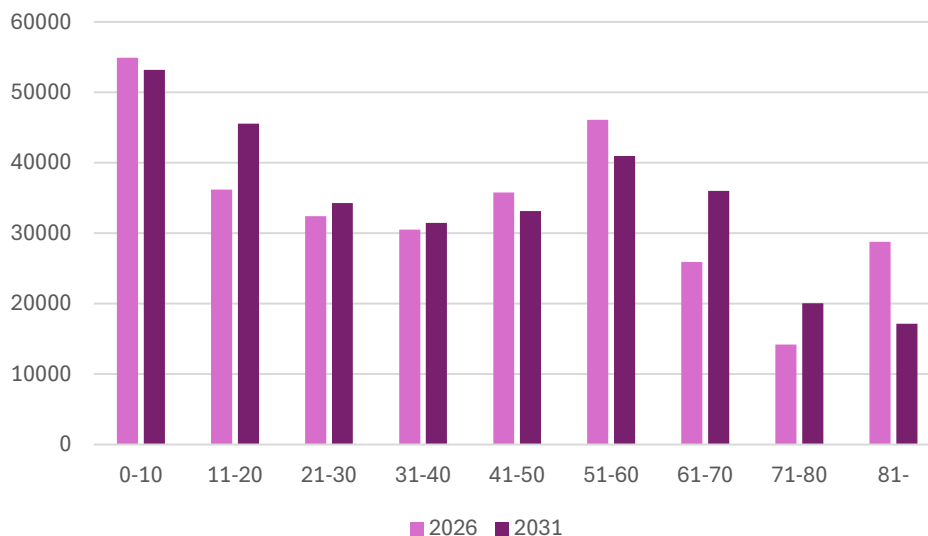


18. attēls Mežaudžu sadalījums pa valdošajām sugām 2026. un 2031. gadā, %

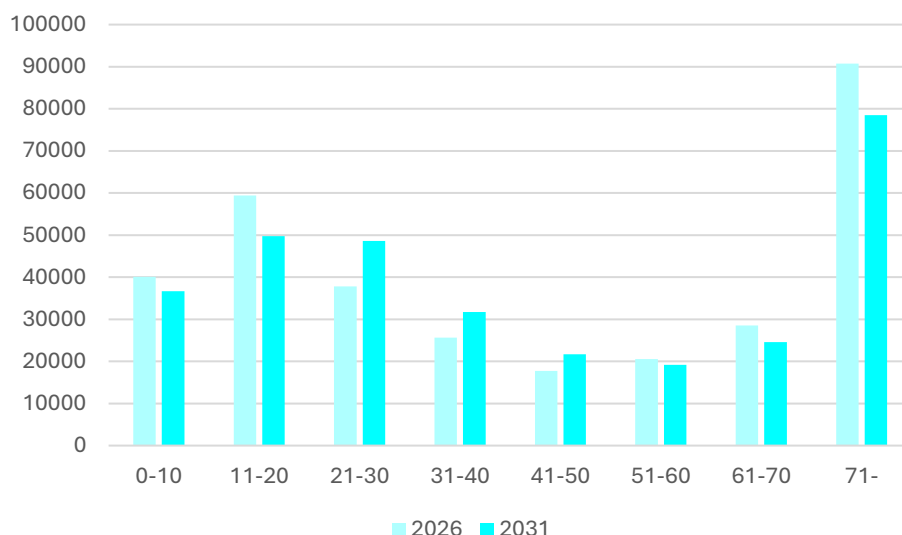
Priežu mežaudzes šobrīd vairāk pārstāvētas pieaugušu un pāraugušu audžu vecumā. Egļu mežaudzes dominē jaunaudžu un vidēja vecuma audžu vecumā. Bērza mežaudzes dominē jaunaudžu un briestaudžu vecumā. Realizējot plānotās meža apsaimniekošanas darbības, nav novērojamas būtiskas izmaiņas priežu, egļu, bērzu mežaudžu vecumstruktūrās (19.-21. attēls). Priedes vecumstruktūra vairāk izlīdzinās.



19. attēls *Priedes mežaudžu sadalījums pa vecumgrupām pirms un pēc plānoto meža apsaimniekošanas darbību veikšanas, ha (Avots: LVM GEO)*



20. attēls *Egles mežaudžu sadalījums pa vecumgrupām pirms un pēc plānoto meža apsaimniekošanas darbību veikšanas, ha (Avots: LVM GEO)*



21. attēls *Bērza mežaudžu sadalījums pa vecumgrupām pirms un pēc plānoto meža apsaimniekošanas darbību veikšanas, ha (Avots: LVM GEO)*

6.4. Plānotais koksnes produktu pārdošanas apjoms 10 gadu periodam

LVM lielāko ieņēmumu daļu veido koksnes produktu - apaļo kokmateriālu un enerģētiskās šķeldas – pārdošana. Koksnes produktus LVM piegādā mērķa klientam, kas ir piegādes (vērtību) ķēdes nākamais posms – ražošanas uzņēmums, kas LVM piedāvātos apaļos kokmateriālus izmanto gala produktu (piemēram, zāgmateriālu, saplākšņa, palešu dēlišu, kokskaidu plātņu. Granulu) ražošanai vai enerģētisko šķeldu – siltumenerģijas ieguvei, ko izmanto kā siltumapgādei, tā ražošanas procesa nodrošināšanai. Produktu piedāvājums tiek veidots ar mērķi, lai tālākajā pārstrādē tiktu nodrošināta produktu izgatavošana ar iespējami lielāku pievienoto vērtību un ilgāku dzīves ciklu.

Enerģētiskās šķeldas ražošanas pamatuzdevums ir, neradot riskus videi, palielināt ienākumus no atjaunojamās enerģijas, vienlaicīgi nodrošinot tautsaimniecību ar papildu resursiem enerģijas ražošanai. Enerģētisko šķeldu LVM ražo no šādām koksnes izejvielām:

- ciršanas atliekas – koku biomasa, kura paliek mežā pēc cirsmu izstrādes ražojot apaļos kokmateriālus: zari, galotnes, izbrāķētas stumbru daļas, atgriezumi, utt.;
- sīkkoki – jaunaudžu kopšanas cirtēs un aizaugušu platību apauguma novākšanā iegūtie neliela izmēra kociņi un krūmi, no kuriem nav iespējams vai nav lietderīgi sagatavot apaļos kokmateriālus.

Lai nodrošinātu informētību un LVM koksnes produktu piedāvājuma prognozējamību ilgākā laika periodā, 11. tabulā ir atspoguļota informācija par nākamajos desmit gados plānotajiem koksnes produktu apjomiem. Informācija detalizēta pa produktu grupām (skat. arī produktu grupas aprakstu un vienotā klasifikatora kodus, kas precīzāk raksturo grupas informāciju), reģioniem un divām piecgadēm.

11. tabula Ikgadējās koksnes produktu prognozes, milj. m³

Nr.p.k.	Sugu grupa	Sortimentu (produktu) grupa	Min tievgaļa caurmērs, cm	Vienotā klasifikatora kods	Sortimentu (produktu) grupas apraksts	Kurzeme		Viduslatvija		Vidzeme		Latgale		Kopā	
						2026-2030*	2031-2035*	2026-2030*	2031-2035*	2026-2030*	2031-2035*	2026-2030*	2031-2035*	2026-2030*	2031-2035*
1	Skuju koki	Kokmateriāli garenzāģēšanai	10	1011	Produktu grupa, kas apvieno visu kvalitātes šķiru kokmateriālus, kas piemēroti augstas vērtības produktu, piemēram, zāģmateriālu, logu un durvju sagatavju ražošanai, un zemākas kvalitātes un stiprības produktu (zāģmateriālu, palešu, taras sagatavju) ražošanai	1.06	1.09	1.04	1.03	0.91	1.01	0.89	0.89	3.90	4.02
				1012											
				1013											
				1014											
2	Lapu koki	Kokmateriāli garenzāģēšanai	12	2010	Produktu grupa, kas apvieno kokmateriālus, kas piemēroti augstas vērtības produktu, piemēram, zāģmateriālu, apdares materiālu, saunu materiālu, grīdas dēļu, parketa ražošanai, un zemākas kvalitātes un stiprības produktu (palešu, taras sagatavju) ražošanai	0.06	0.05	0.06	0.05	0.08	0.06	0.07	0.06	0.27	0.22
			2014												
3	Lapu koki	Kokmateriāli lobišanai un drāšanai	14.5	2420	Produktu grupa, kas piemērota augstas vērtības saplākšņa, finierskaidas vai mēbeļu sagatavju ražošanai	0.10	0.09	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.40	0.39
4	Skuju koki	Kokmateriāli smalcināšanai	6	1030	Produktu grupa, kas piemērota orientēto skaidu plātņu, kokskaidu bloku, granulu, kokskaidu šķiedru, celulozes, papīra, kartona, higiēnas preču, viskozes ražošanai	0.11	0.12	0.14	0.14	0.14	0.13	0.11	0.12	0.50	0.51
				1033											
5	Lapu koki	Kokmateriāli smalcināšanai	6	2030	Produktu grupa, kas piemērota orientēto skaidu plātņu, kokskaidu bloku, granulu, celulozes, papīra, kartona, higiēnas preču, viskozes ražošanai	0.17	0.16	0.19	0.18	0.18	0.17	0.16	0.16	0.70	0.67
				2033											
6	Jaukti koki	Kokmateriāli smalcināšanai	6	3038	Produktu grupa enerģijas vai enerģētisko produktu (granulu, kokogļu) un citu produktu (kokskaidu plātņu, kokskaidu bloku) ražošanai	0.05	0.06	0.05	0.06	0.05	0.06	0.05	0.06	0.20	0.24
7	Skuju koki	Kokmateriāli pielietošanai apaļā veidā	14	1040	Produktu grupa augstas vērtības produktu - guļbūvju un elektrības stabu - ražošanai	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.02
				1042											
8	Skuju koki	Kokmateriāli pielietošanai apaļā veidā	6	1041	Produktu grupa dārza elementu (sētas mietu, žogu elementu) ražošanai	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.02
9	Lapu koki	Kokmateriāli kurināšanai	10	2452	Produktu grupa skaldītu enerģētisko produktu (kaminmalkas) ražošanai	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.40	0.40
				2552											
				2652											
				2052											
Kopā						1.66	1.68	1.69	1.67	1.57	1.64	1.49	1.50	6.41	6.49

Datu ticamība:

- iespējamā novirze no norādītajiem koksnes produktu prognožu apjomiem ir +/-20%
- iespējamā novirze telpiskās plānošanas elementiem, arī koksnes produktu reģionālajam izvietojumam ir +/- 20%

Informācijas lietošanas ierobežojumi un datu precizitāte

- Koksnes ieguves apjomu atjaunošanas cirtei nosaka (limitē) Ministru kabineta rīkojums "Par koku ciršanas maksimālo pieļaujamo apjomu", kurš tiek noteikts piecu gadu periodam. Aktuālā rīkojuma periods ir 2026.-2030. gads. Otrās piecgades periodam 2031.-2035. gadam informācija sagatavota, izmantojot LVM uzkrāto pieredzi un pieeju ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas plānošanā;
- Starpcirti veido krājas kopšanas un sanitārās cirtes. Sanitāro ciršu apjoms iepriekš nav prognozējams, krājas kopšanas ciršu apjoms tiek aprēķināts, izmantojot pieejamo audžu platību ar 3. un 4. apsaimniekošanas mērķi, cirtes atkārtojumu skaitu un cirtes izpildes periodu katrai sugai;
- Koksnes produktu prognozes iegūtas, izmantojot cirsmu informāciju par valdošajām sugām un vēsturiski uzkrātos datus par produktu iznākumu. Izmainoties piecgades cirsmu grozam un/vai produktu kvalitātes aprakstam, un/vai tirgus pieprasījumam, produktu prognozes var tikt precizētas, apjomus samazinot vai palielinot;
- Informācijas sagatavošanā LVM ir vadījusies pēc tās informācijas un apsvērumiem, kas ir zināma informācijas sagatavošanas brīdī. Jebkādas izmaiņas, kas tiešā vai pastarpinātā veidā var ietekmēt ražošanu, cirsmu izstrādes secību vai cirsmu grozu plašākā nozīmē (piemēram, Eiropas nozīmes biotopu izstrādes ierobežojumi, mežizstrādes darbu ierobežojumi putnu ligzdošanas laikā, dabas vērtību aizsardzības paplašinājumi u.c.) var veidot ietekmi uz koksnes produktu prognozēm vai izstrādes apjomiem;
- Informācija par koksnes produktu prognozēm izmantojama tikai taktiskā līmeņa plānošanas vajadzībām. LVM negarantē prognozēto koksnes produktu pieejamību pircējiem.
- Dati ir noapaļoti līdz simtdaļai. Reģionu apjomu summa pa produktu grupām noapaļošanas rezultātā var atšķirties no kopējās summas produktu grupu laukos.

Apkures vajadzībām LVM pārdod un nodrošina malkas piegādi apaļo kokmateriālu veidā, kā arī saskaņā ar vides un darba aizsardzības prasībām ierādot mežā sausos, kaltnos kokus, kuru iegāde ir par maksu. Tomēr vietējiem iedzīvotājiem, kuri vēlas iegūt malku pašpatēriņam, pastāv iespēja saņemt ciršanas atlieku vākšanas atļauju, kas ir pakalpojums bez papildus maksas. Lai to saņemtu, jāvērsas LVM reģionu klientu apkalpošanas centros.

Plašāka informācija atrodama [LVM mājas lapā](#).

7. Meža atjaunošana, jaunaudžu kopšana un meža aizsardzība

7.1. Meža atjaunošana

Mežs tiek atjaunots gan dabiski, gan sējot vai stādot, lēmumu par meža atjaunošanas veidu un sugu pieņem vienlaicīgi ar atjaunošanas cirtes cirsmu plāna sagatavošanu. Veicot atjaunojamās sugas izvēli, jānodrošina esošā priedes, egles, bērza, cieto lapu koku un melnalkšņa mežaudžu aizņemto platību proporcija katrā reģionā.

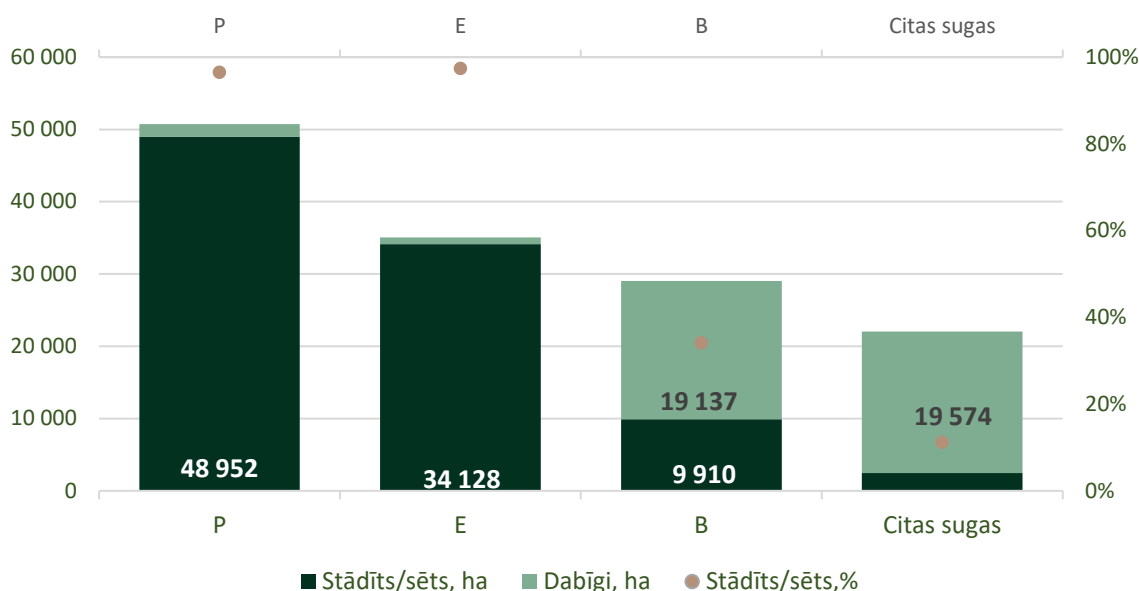
Meža atjaunošanu sējot vai stādot pielieto, ja dabiskā atjaunošana nenodrošina LVM normatīviem atbilstošas mežaudzes izveidošanu:

- mežu sējot vai stādot atjauno iepriekš sagatavotā augsnē,
- mežu sējot vai stādot atjauno izmantojot vietējās izcelsmes, selekcionētu un ģenētiski nemodificētu kokaugu reproduktīvo materiālu;
- mežs uz oligotrofām augsnēm atjaunojams ar priedi;
- ja nocērtamās un apkārtējo mežaudzes koku kvalitāte ir zema (likumainība, resni zari, padēli utt.), izvēlas meža atjaunošanu sējot vai stādot;

Meža stādīšanas un sēšanas darbu izpildes tehnoloģiju nosaka LVM kvalitātes prasības meža atjaunošanas darbu izpildei.

Meža dabisko atjaunošanos plāno pārējos gadījumos.

Izcirtumi un iznīkušās mežaudzes tiek atjaunoti atbilstoši 02.05.2012. MK noteikumos Nr.308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi" noteiktajiem termiņiem. Meža atjaunošanas ikgadējie apjomi ir tieši saistīti ar pēdējo trīs gadu nocirsto atjaunošanas ciršu platību un bojā aizgājušo audžu vidējo platību gadā. Meža atjaunošanas veida un sugas izvēle tiek veikta jau cirtes ieplānošanas brīdī. Pēc koksnes ieguves meža atjaunošana tiek nodrošināta 2-5 gadu, dažos gadījumos - 10 gadu laikā, atkarībā no meža tipa un dabiskajai atjaunošanai labvēlīgiem apstākļiem.



22. attēls 2018. – 2025. gados atjaunotas platības dabīgi, stādīts/sēts (ha) un stādīto/sēto platību īpatsvars (%) dalījumā pa sugām (Avots: LVM GEO)

Meža atjaunošana stādot vai sējot, pārsvarā tiek veikta skuju koku audzēm, savukārt lapu koku audzes vairumā gadījumu, tiek atjaunotas dabiski. No 2018. – 2024. gadam, atjaunoto priežu audžu īpatsvars stādot vai sējot ir 96%, eglei – 98%. Bērza stādīto platību īpatsvars ir 31%.

7.2. Jaunaudžu kopšana

Jaunaudžu kopšana ir nekomerciāls kopšanas veids mežaudzēs tās nākotnes vērtības palielināšanai, kā arī viens no lielākajiem izdevumu posteņiem meža apsaimniekošanā.

Jaunaudžu kopšanu veic ar mērķi, lai:

- izveidotu augšanas apstākļiem piemērotu sugu sastāvu;
- uzlabotu mērķa sugas (kvalitatīvāko un vērtīgāko) koku augšanas apstākļus;
- samazinātu nākotnes mežizstrādes izmaksas;
- samazinātu sniega un vēja bojājumu riskus;

Lēmumu par jaunaudžu kopšanu izpildes laiku pieņem balstoties uz datu bāzes datiem un mežaudžu apsekošanu dabā. Apsekošanas laikā tiek pieņemts lēmums par nepieciešamo darbību (piemēram, nākošo kopšanas paņēmieni, aizsardzības pasākumiem u.c.) un to īstenošanas gadu.

Nosakot ikgadējos jaunaudžu kopšanas ciršu apjomus nākošajam 5 gadu periodam, tajos iekļauj 3.,4. mežaudzes apsaimniekošanas mērķa mežaudzes, kuras atbilst sekojošiem kritērijiem:

- Priežu, egļu audzes 4-20 gadi;
- Bērzu, melnalkšņu, apšu, baltalkšņu audzes 4-15 gadi.

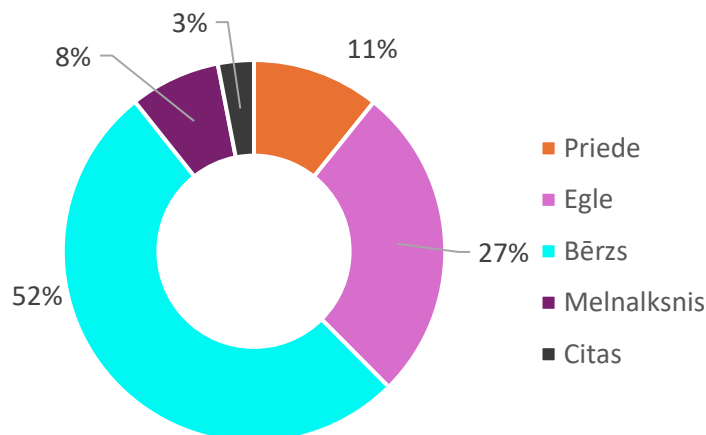
Organizējot jaunaudžu kopšanas izpildi, tiek ievēroti 18.12.2012. MK noteikumi Nr.936 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” un [Vides aizsardzības prasības meža darbos](#), kas nosaka, ka sastāva kopšanas cirtes nedrīkst izpildīt laikā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam priežu un lapu koku audzēs līdz 10 gadu vecumam un līdz 20 gadus vecās egļu audzēs. Jaunaudžu kopšanas cirtēs jā saglabā mežābeles, kadiķi, blīgzņas, ja tās netraucē pamata sugas augšanai, it sevišķi gar kopjamā nogabala malām, ja tas robežojas ar nemeža zemēm.

Lai jaunaudzēs samazinātu briežveidīgo bojājumu risku, arī jaunaudžu kopšanā tiek ievēroti dažādi nosacījumi, piemēram, saglabā pameža koku un krūmu sugas līdz 2 m augstumam, kas netraucē mērķa sugas koku augšanai, priežu jaunaudzēs saglabā bojātos kokus, kas netraucē mērķa koku augšanai un priedei retināšanu veic, kad audze sasniegusi vismaz 5m augstumu, kā arī izmēģinājuma nolūkos priežu jaunaudzēs, nabadzīgos tipos atstāj augstākus bērza celmus ar domu, ka tie saceros un jaunie dzinumi būs meža dzīvniekam.

7.3. Plantāciju meži

Mežaudze atzīstama par plantāciju mežu, ja tā ir reģistrēta Valsts meža dienestā kā plantāciju mežs. Par plantāciju mežu var reģistrēt tikai mežaudzes, kas dabiski ieaugušas vai arī sējot vai stādot ieaudzētas zemē, kas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā nav reģistrēta kā mežs, Plantāciju mežaudžu ierīkošana dod iespēju koksnes ražu iegūt relatīvi īsā termiņā (40-50 gadi), tādējādi tiek dota iespēja intensificēt meža apsaimniekošanu, nodrošinot ātrāku ienākumu plūsmu, ko iespējams novirzīt dažādu vides un sociālo interešu realizācijai.

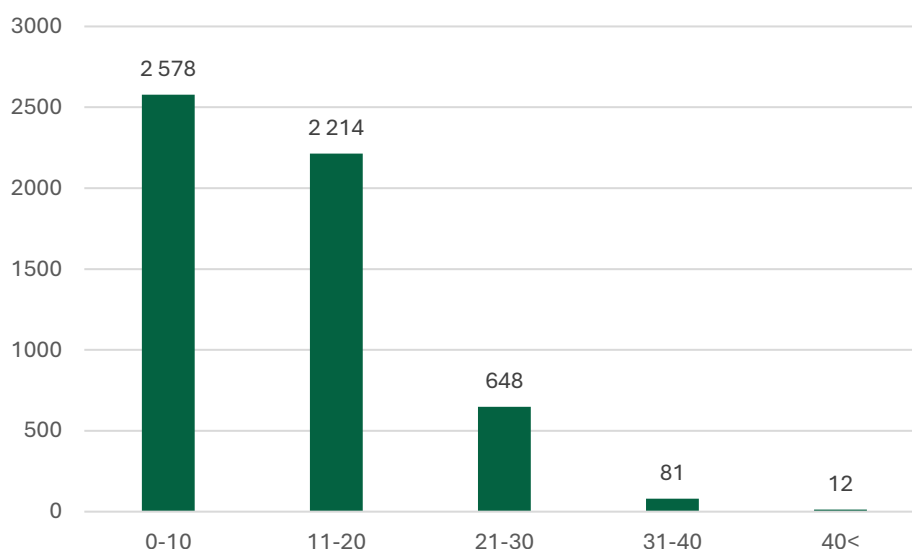
Uz 2026.gada janvāri LVM bija ieaudzējis 5 521 ha plantāciju mežu, pēc valdošās sugas dominē bērza plantāciju mežaudzes - 2 860 ha, seko egles - 1 484 ha, priedes - 592 ha, melnalkšņa - 425 ha, citu sugu plantāciju mežaudzes - 160 ha (procentuālo sadalījumu skatīt 23. attēlā).



23. attēls LVM ieaudzēto plantāciju mežaudžu sadalījums pēc valdošās sugas, % (Avots: LVM GEO)

12. tabula Plantāciju mežu sadalījums pa vecuma desmitgadēm, ha (Avots: LVM GEO)

Gadi					KOPĀ
0-10	11-20	21-30	31-40	40<	
2578.3	2213.8	648.2	81.1	12.4	5521.4



24. attēls Plantāciju mežu sadalījums pa vecuma desmitgadēm, ha (Avots: LVM GEO)

7.4. Meža aizsardzība

Meža aizsardzība ir pasākumu kopums, kura ietvaros tiek apzināta vides faktoru negatīvā ietekme, kā arī plānoti un īstenoti ierobežošanas pasākumi ar mērķi likvidēt vai mazināt šo faktoru nevēlamo ietekmi meža augšanas laikā, minimizējot ekonomiskos zaudējumus. Meža bojājumus var radīt meža dzīvnieki, dažādi kukaiņi un slimības, vējš, uguns, sniegs, ūdens, sausums, saimnieciskā darbība kā arī invazīvās sugas. Bojājumu novēršana vairumā gadījumu saistās ar mežizstrādi, jo no mežaudzēm jāizvāc bojātie vai svaigi invadētie koki, lai tie neveicinātu audzes sanitārā stāvokļa pasliktināšanos, kā arī neapdraudētu drošību, infrastruktūru un blakus īpašumus.

7.5. Meža bojājumi

Meža audzēšanas laikā mežaudžu noturību ietekmē spēcīgi vēji un vētras, paaugstināta gaisa temperatūra vasaras mēnešos, izteikti sausuma periodi, intensīvi nokrišņi kā arī cilvēki izraisot apzinātus vai neapzinātus meža ugunsgrēkus. LVM apsaimniekotajās teritorijās būtiskākais bojājumu izraisītājs jaunaudzēs ir briežu dzimtas dzīvnieki (staltbrieži, stirnas, aļņi), kā arī vidēja vecuma un vecās egles mežaudzēs - egles astoņzobu mizgrauzis.

Atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 61 "Nacionālā meža monitoringa noteikumi", LVMI "Silava" veic mežsaimniecības biotisko faktoru monitoringu, lai iegūtu operatīvu informāciju par bīstamāko meža kaitēkļu un slimību izplatību Latvijā. 2025.gadā kopējā pirmās paaudzes mizgraužu lidošanas aktivitāte salīdzinot ar iepriekšējo gadu būtiski samazinājusies, kam par pamatu bija mizgraužu attīstībai nelabvēlīgie laikaapstākļi. Neatkarīgi no mizgraužu lidošanas aktivitātes ir novēroti būtiski mizgraužu pirmās un otrās paaudzes svaigie bojājumi egles mežaudzēs, tomēr kopējais īpatsvars salīdzinot ar gadu iepriekš ir strauji samazinājies. Kopējais mizgrauža kaitējuma apjoms egļu mežaudzēs būtiski samazinājies jau trešo gadu pēc kārtas, kas skaidrojams ar ieviestiem saimnieciskās darbības aprobežojumiem vasaras mēnešos un normatīvo aktu regulējumam, kas veicināja invadēto audžu savlaicīgu izstrādi. Plānojot mežsaimnieciskās darbības, vērtē iespējamos riskus un veic risku mazināšanas pasākumus, piemēram, izvairās no krājas kopšanas ciršu veikšanas un sanitāro izlases ciršu veikšanas egļu audzēs pavasarī-vasarā, svaigajās skuju koku cirmās izvieto feromonu slazdus.

13. tabula **Bojājumi, ha (Avots: LVM GEO)**

Bojājumu veids (izraisītājs)	2022	2023	2024	2025
Vējgāzes**	24219	8908	13516	7561
Ūdens	240	309	675	670
Dzīvnieki*	2943	2723	3060	2635
Uguns	35	75	39	17
Slimības	124	94	100	274
Skuju, lapu kaitēkļi	7	18	7	5
Stumbru kaitēkļi**	10289	9575	11151	12103
Sausums	327	1813	943	323

*briežu dzimtas dzīvnieku izraisīti bojājumi ar intensitāti no 10%, ha

**veiktās bojātu koku cirtes, t.sk. cirtes pēc VMD sanitārā atzinuma

Briežu dzimtas dzīvnieku ikgadēji radītie bojājumi jaunaudzēs būtiski nesamazinās, kas liecina par augstu dzīvnieku īpatsvaru visā valstī. 2025. gadā tika panākta vienošanās par jauna memoranda "Par savstarpējo sadarbību savvaļā dzīvojošo dzīvnieku populāciju apsaimniekošanā" izstrādi, lai veicinātu

efektīvu un ilgtspējīgu sadarbību starp Medību tiesību īpašniekiem un Medību tiesību lietotājiem un Zemkopības ministriju, lai kopīgi samazinātu savvaļā dzīvojošo dzīvnieku radītos postījumus lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā, vienlaikus nodrošinot medību resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu. Galvenie mērķi attiecībā uz mežsaimniecību:

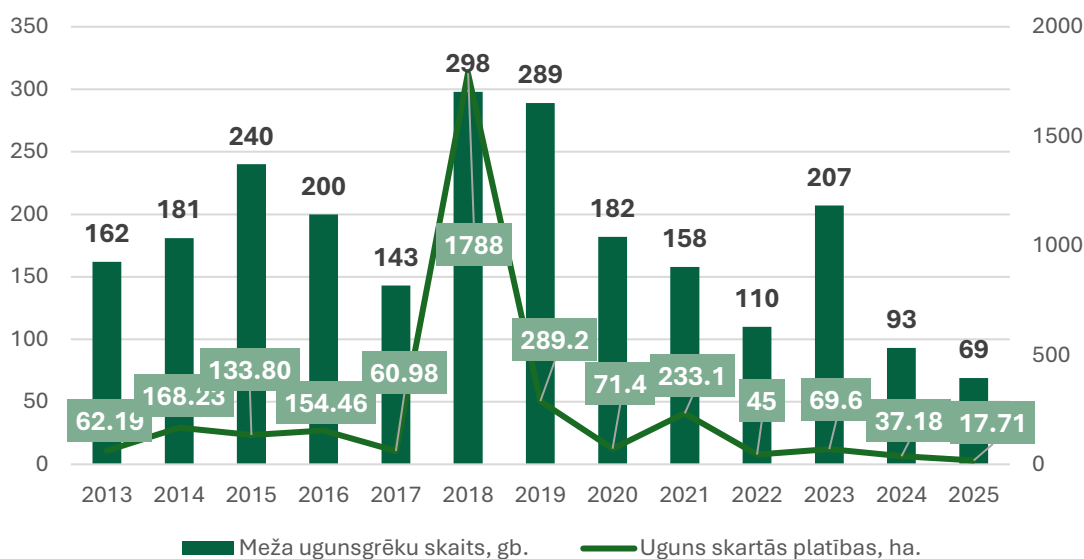
- Mežaudzē līdz 25 gadu vecumam, pēc pēdējās jaunaudžu kopšanas, medijamo dzīvnieku bojāto koku apjoms nepārsniedz 30%;
- Mežaudzēs līdz 7 m augstumam postījumu apjoms nepārsniedz 5%;
- Medijamo dzīvnieku nodarīto postījumu apjoms (svaigi jaunaudžu bojājumi >5%) nepārsniedz 0.35% no jaunaudžu platības;
- Staltbriežu skaits piecās medību sezonās Latvijā tiek samazināts līdz 35 000 īpatņu un staltbriežu blīvums medību platībās ir ne vairāk kā 20 staltbrieži uz 1000 hektāriem meža.

7.6. Uguns apsardzība

Ugunsdzēsības un ugunsdrošības jautājumus Latvijā regulē 2025. gada 16. oktobrī pieņemtais “Ugunsdrošības, ugunsdzēsības un glābšanas darbu likums”, kā arī 20016. gada 19. aprīlī MK pieņemtie Ugunsdrošības noteikumi Nr. 238. Atbilstoši šī likuma 3. pantam, Latvijā ir piecu veidu ugunsdzēsības un glābšanas dienesti un organizācijas: Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Valsts meža dienests, pašvaldību izveidotas ugunsdzēsības organizācijas, komercsabiedrību izveidotas ugunsdzēsības un glābšanas organizācijas, kā arī brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizācijas. LVM Reģionu darbinieku pienākumus meža ugunsdrošībā un ugunsdzēsībā nosaka LVM iekšējie normatīvie akti. LVM reģionu un VMD virsmežniecību pienākumus, atbildības meža ugunsdrošībā un ugunsdzēsībā reglamentē savstarpēji noslēgtā vienošanās. LVM veic ugunsdrošības profilaktiskos pasākumus apsaimniekošanā nodotajos mežos, veic ugunsgrēka vietas uzraudzību, kā arī sniedz atbalstu meža ugunsdzēsības darbos.

Profilaktiskie pasākumi:

- mineralizēto joslu ierīkošana un uzturēšana ugunsdrošā stāvoklī;
- meža ceļu un ugunsdzēsības brauktuuvju uzturēšana lietošanas kārtībā;
- ūdens ņemšanas vietu ierīkošana un uzturēšana;
- brīdinājuma zīmju uzstādīšana;
- meža darbu pārtraukšana paaugstinātas bīstamības apstākļos;
- tūrisma vietu ar speciālām ugunsgrēka vietām uzturēšana.

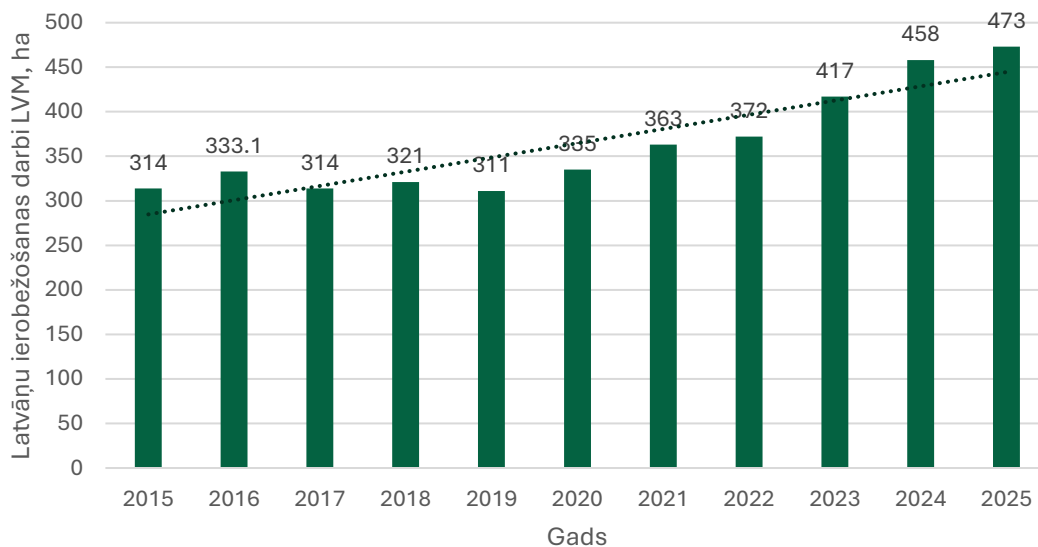


25. attēls Meža ugunsgrēki LVM 2013 – 2025 (Avots: LVM GEO)

7.7. Invazīvo sugu ierobežošana

LVM veic Sosnovska latvāņa (turpmāk tekstā – latvāņa) invadēto zemju monitoringu, nodrošinot tā izplatības ierobežošanas pasākumu plānošanu nākošajai veģetācijas sezonai. LVM pielieto sekojošas latvāņa izplatības ierobežošanas metodes:

- mehāniskā – ietver latvāņa iznīcināšanas pasākumus, veicot mehāniskas darbības – ziedkopu nogriešanu, centrālo rozešu izduršanu, nopļaušanu vai zaļo sēklu savākšanu;
- ķīmiskā – ietver latvāņa iznīcināšanas pasākumus, lietojot reģistrā iekļautos augu aizsardzības līdzekļus (selektīvas iedarbības herbicīdus);
- kombinētā – ietver latvāņa iznīcināšanas pasākumu kopumu, kas papildina viens otru vai nav lietojami atsevišķi, vai mehānisko, ķīmisko kombināciju.



26. attēls Latvāņu ierobežošanas darbi LVM (Avots: LVM GEO)

7.8. Meža bojājumu ierobežošana

Briežu dzimtas dzīvnieku bojājumu samazināšanai tiek radīta papildus barības bāze mežā, lai minimizētu bojājumus audzējamai mērķa sugai, piemēram, tiek uzkrātas ciršanas atliekas nelielās kaudzītēs atjaunošanas cirtes platībās, kurās veikta izstrāde rudens/ziemas periodā, pirms to pievešanas pie ceļa, tiek saglabāta pameža josla un grupa krājas kopšanas cirtē (Irbes ceļš), tiek saglabāti bojātie galvenās sugas koki, pameža koku un krūmu grupas jaunaudzju kopšanā cik tālu tas netraucē mērķa sugas kokiem. Noris bojājumu uzskaitē jaunaudzēs un sadarbība ar medību tiesību nomniekiem, vērtējot bojājumu apjomu iznomātajā teritorijā, jo meža dzīvnieku bojājumu samazināšanai būtiska nozīme ir efektīvai medību praksei. Tiek sniegti priekšlikumi VMD par maksimāli pieļaujamo nomedīšanas apjomu medību sezonā.

Pret briežu dzimtas dzīvnieku radītiem dzinumu un stumbru bojājumiem tiek pielietoti Latvijā reģistrētie repelenti “*Plantskydd*”, “*Trico*”, “*Wam extra*”, “*Cervacol extra*”, kā arī izmēģinājuma nolūkos tiek pārbaudīta atsevišķu neregistrētu repelentu efektivitāte. Pielieto arī individuālos stumbra aizsardzības līdzekļus – spirāles. Nelielos apjomos tiek izmantota arī aitas vilna un galotņu aizsargklipši brīžos, kad laikapstākļi ierobežo kvalitatīvu repelentu lietošanu. Atsevišķos gadījumos atjaunojamās platības tiek iežogotas.

Priežu lielā smecernieka bojājumu ierobežošanai LVM kokaudzētavās skuju koku stādi tiek apstrādāti gan ar insekticīdiem (*Impridskogg*), gan ar alternatīviem aizsardzības līdzekļiem kā “*Conniflex*”, “*EkoVax*”, “*Woodcoat*”. Ar alternatīviem aizsardzības līdzekļiem apstrādāto skuju koku stādu skaits katru gadu tiek palielināts, ilgtermiņā sasniedzot 16.milj. gab. apstrādāto stādu skaitu. Izpētes ietvaros LVM

kokaudzētavās tiek veikti eksperimenti ar Latvijā ražotu alternatīvu stādu apstrādes līdzekli, lai lemtu par plašāka līdzekļa lietošanu ilgtermiņā.

Lai ierobežotu egles astonzobu mizgrauža izplatību, veicam bojājumu apzināšanu, pamatojoties uz attālās izpētes datus iegūtām potenciālām bojājumu vietām un bojāto koku izstrādi pēc VMD sanitārā atzinuma, kā arī izcirtumos izvietojam feromonu slazdus, lidojošo mizgraužu vaboļu ķeršanai. Slazdos ievietojam feromonu dispenserus – “Ipsodor”, “Ipsodor W”, “LoveLoreBulb” un “Ipsowit”, katru gadu saņemot terminēto ieviešanas un lietošanas atļauju no Valsts augu aizsardzības dienesta.

8. Meža zemes lietošanas veida maiņa

Lai ievērotu un nodrošinātu LVM izvirzīto ilgtermiņa mērķu sasniegšanu saistībā ar apsaimniekošanā esošās zemes resursu izmantošanu, pieņemot lēmumu par meža zemes pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā, kura rezultātā mainās zemes funkcionālais izmantošanas veids, tiek ievērotas LVM definētās pamatnostādnes vides, sociālajās un ekonomiskajās sfērās, kā arī normatīvajos aktos un sertifikācijas standartā noteiktās prasības.

Par darbību, kas saistīta ar meža zemes pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā, uzskata darbību, kuras rezultātā tiek mainīta meža zemju kategorija citā zemes lietošanas kategorijā. Meža zemes pārveidošana citā zemes lietošanas veidā pieļaujama LVM īpašumā un pārvaldīšanā esošajās zemju platībās gadījumos, kā piemēram, valsts un pašvaldību autoceļu būvniecībai, dažādu komunikāciju infrastruktūras ierīkošanai, derīgo izrakteņu ieguvei, kapsētu ierīkošanai u.c.

Gadījumos, kad meža zeme tiek pārveidota citā zemes lietošanas veidā – zemes dziļu resursu ieguve, nosakāms attiecīgās teritorijas rekultivācijas veids pēc zemes dziļu resursu ieguves pabeigšanas.

Apbūves tiesības vēja parku ierīkošanai valsts zemēs tiek realizētas atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr. 350 “Publiskas personas zemes nomas un apbūves tiesības noteikumi” noteiktajam un LVM izstrādātām un ar Zemkopības ministriju saskaņotām [vadlīnijām](#), kurās noteikti rīcības principi nolūkā nodrošināt LVM apsaimniekošanā un īpašumā esošu neapbūvētu zemesgabalu, kuros būtu pamatoti veikt vēja parka ierīkošanas izpēti un ierīkošanu, noteikšanu un izsoļu organizēšanu (turpmāk – LVM vadlīnijas).

2023. un 2024. gadā tika organizētas divas apbūves tiesību [izsoles](#), kuras rezultējās 27 noslēgtos apbūves tiesību līgumos. Izpildot Ministru kabineta 28.11.2023. lēmumu par apbūves tiesību piešķiršanu ar mērķi īstenot valstij stratēģiski nepieciešamās vēja elektrostacijas ar kopējo jaudu vismaz 800 megavatu (MW), tika noslēgts vēl viens apbūves tiesības līgums ar SIA “Latvijas vēja parki”. Uz 2026. gada martu spēkā ir 23 apbūves tiesību līgumi. Aktuālā informācija par apbūves tiesības līgumiem pieejama [Noslēgtie \(apbūves tiesības\) līgumi](#). Ar apbūves tiesības līgumiem nodotās LVM apsaimniekošanā esošās teritorijas attēlotas [kartē "Potenciālās teritorijas vēja parku attīstībai LVM apsaimniekotajos mežos, par kurām noslēgti apbūves tiesības līgumi"](#).

Pamatojoties uz LVM Valdes 09.09.2025. lēmumu Nr. 319 (protokols Nr. 36/2025; 2. punkts) “Par Zemkopības ministra rīkojuma Nr. 93 “Par jaunu vēja parku izveides apturēšanu” izpildi”, LVM vadlīnijas nepiemērot līdz brīdim, kad saņemts kompetentās institūcijas lēmums par apbūves tiesības piešķiršanas procesa vēja elektrostaciju ierīkošanai atsākšanu. Līdz ar to jaunas apbūves tiesības šobrīd netiek piešķirtas.

9. Sabiedrības iesaiste un rekreācija

Plānojot meža apsaimniekošanu LVM rūpējas lai nodrošinātu sabiedrību ar atpūtai un rekreācijai piemērotiem, ilgtspējīgi apsaimniekotiem rekreācijas resursiem, saglabātu kultūrvēsturisko mantojumu un izglītotu sabiedrību par meža ekosistēmu sniegtajiem pakalpojumiem un meža apsaimniekošanu, kā arī paaugstinātu LVM rekreācijas resursu vērtību. Ir svarīgi, lai sabiedrībai būtu pieejama informācija par meža apsaimniekošanu un iespēja sniegt priekšlikumus uzlabojumiem.

9.1. Galvenie rādītāji sabiedrības iesaistes un rekreācijas nodrošināšanas vērtējumam

14. tabula Galvenie rādītāji sabiedrības iesaistes un rekreācijas nodrošināšanas vērtējumam

Rādītājs	Vienība	Vidējais ikgadējais rādītājs 2026-2030. periodā
Sabiedrībai pieejamo bezmaksas rekreācijas vietu apmeklētāju skaits (t. sk. saskaņotos publiskos pasākumos)	tūkst. apmeklētāju	655
Bezmaksas labiekārtotas rekreācijas vietas	gab.	300
Latvijas Meža dienas LVM dabas parkā Tērvetē	dienas, skaits	2
Meža dienu pasākumi skolām (Meža ekspedīcija) katrā reģionā	dienas, skaits	40
Meža dienu pasākumi skolām (Meža ekspedīcija) 3 pastāvīgajos poligonos (Tērvete, Kalsnava un Vijciems)	dienas, skaits	60
Individuāli plānojamas teritorijas	tūkst. ha	27

9.2. Sociālie aspekti

LVM meža apsaimniekošanu īsteno, ievērojot ilgtspējas, caurskatāmības un sabiedrības līdzdalības principus, nodrošinot sabalansētu vides, sociālo un ekonomisko interešu ievērošanu.

Meža apsaimniekošanas plāna publiskās daļas pilnveidošanā ir iespēja iesaistīties ikvienam interesentam. Vietējā sabiedrība un interešu grupas var iesniegt priekšlikumus un komentārus par plānoto meža apsaimniekošanu, kas tiek izvērtēti noteiktā termiņā, sniedzot publiski pieejamas atbildes.

Papildus vispārējai plānošanai, atsevišķām teritorijām tiek izstrādāti individuāli apsaimniekošanas plāni, konsultējoties ar vietējo sabiedrību un citām ieinteresētajām pusēm. Publisko apspriežu rezultātā šajās teritorijās var tikt noteikti atšķirīgi saimnieciskās darbības nosacījumi, lai veiksmīgāk nodrošinātu vietējai sabiedrībai nozīmīgu mežu apsaimniekošanu.

Operacionālajā līmenī plānojot dažādas mežsaimnieciskās darbības, kā piemēram, vienlaidus atjaunošanas cirtes, LVM iespēju robežās informē tuvumā dzīvojošos iedzīvotājus un izvērtē saņemtos priekšlikumus, precizējot plānus un uzdevumus, lai mazinātu sociālās un ainaviskās ietekmes.

LVM apsaimniekotie meži nodrošina plašu ekosistēmas pakalpojumu klāstu sabiedrības labklājībai. Uzņēmums attīsta un uztur vairāk nekā 300 bezmaksas tūrisma un atpūtas vietu, tostarp dabas takas, atpūtas vietas pie ūdens, skatu torņus un apskates objektus, no kuriem daļa ir pielāgota arī cilvēkiem ar kustību ierobežojumiem.

Ikvienam iedzīvotājam ir nodrošinātas tradicionālās meža izmantošanas iespējas – savvaļas ogu, sēņu un citu nekoksnes vērtību ievākšana pašpatēriņam, kā arī iespēja bez maksas iegūt atļauju ciršanas atlieku vākšanai iegūstot malku. Šādas iespējas stiprina sabiedrības saikni ar mežu, veselīgu dzīvesveidu un veicina sociālās tradīcijas.

Plānojot meža apsaimniekošanu, īpaša uzmanība tiek pievērsta kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai – LVM apsaimniekotajās teritorijās esošie valsts, reģionālās un vietējās nozīmes kultūrvēstures pieminekļi tiek apzināti, un saimnieciskā darbība tiek plānota tā, lai nodrošinātu šo vērtību ilgtermiņa saglabāšanu.

Saskaņā ar KPMG Baltics SIA veiktā pētījuma “AS “Latvijas valsts meži”, meža un saistīto nozaru sociālekonomiskās ietekmes izvērtējuma rezultātiem, LVM un kopumā meža nozare ir nozīmīgs sociāli ekonomiskās attīstības balsts Latvijā, īpaši reģionos un lauku teritorijās, nodrošinot iedzīvotājiem nodarbinātību. LVM darbība rada gan tiešās, gan netiešās darbavietas un sniedz būtisku ieguldījumu valsts budžetā un reģionu attīstībā.

Sabiedrība tiek aicināta iesaistīties arī dabas aizsardzībā, ziņojot par dabas vērtībām, piemēram, lielām putnu ligzdām. Informācija par meža apsaimniekošanu, aizsargājamām teritorijām un vides monitoringa rezultātiem ir publiski pieejama digitālajās kartēs un LVM sagatavotajos [vides pārskatos](#).

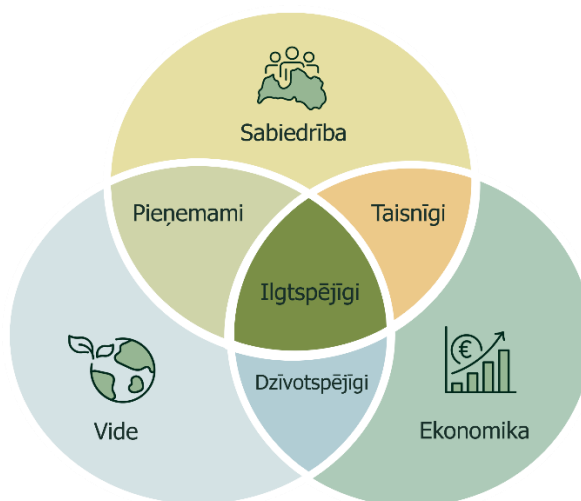
9.3. Sabiedrības līdzdalība

Lai par plānoto meža apsaimniekošanu informētu LVM ieinteresētās puses - vietējo sabiedrību un interešu grupas, kā arī saņemtu priekšlikumus meža apsaimniekošanas plāna pilnveidošanai, tiek aktualizēts un publiskots [LVM MAP publiskās daļas projekts](#). Tas satur informāciju par LVM apsaimniekotā meža resursiem, LVM stratēģijas mērķiem un darbības pamatprincipiem, plānotās meža apsaimniekošanas darbību apjomu un izvietojumu, pasākumiem vides vērtību saglabāšanā un ietekmes uz vidi mazināšanā, u.c. ieinteresētajām pusēm nozīmīgu informāciju. Tas izstrādāts, ievērojot valstī pastāvošo likumdošanu, ratificētās starptautiskās konvencijas un citus dokumentus.

MAP publiskā daļa un pielikumi tiek aktualizēti ne retāk kā reizi 5 gados vai ikreiz, kad būtiski mainās meža apsaimniekošanas apjoms, meža apsaimniekošanas pamatprincipi vai normatīvo aktu nosacījumi meža apsaimniekošanā, par to informējot sabiedrību.

Visi saņemtie priekšlikumi un komentāri mēneša laikā tiek izvērtēti aktualizējot MAP, kā arī sagatavotas publiski pieejamas atbildes MAP publiskās daļas pielikumā “[Interesešu grupu priekšlikumi](#)” un MAP reģionu pielikumos. Pēc aktualizēšanas, MAP publisko daļu apstiprina LVM valde.

Meža apsaimniekošanas plāns ir pamats efektīvai un ilgtspējīgai meža apsaimniekošanai.



17. attēls **Meža apsaimniekošanas principi**

LVM papildus kādai no teritorijām, konsultējoties ar vietējo sabiedrību un citām ieinteresētajām pusēm, var izstrādāt individuālus apsaimniekošanas plānus, kuri ir LVM meža apsaimniekošanas plāna neatņemama sastāvdaļa, tomēr publisko apspriežu rezultātā teritorijai individuālajā plānā var tikt ietverti atsevišķi atšķirīgi nosacījumi, piemēram, noteikti atšķirīgi saimnieciskās darbības nosacījumi, aktualizācijas kārtība u.c..

LVM uztur informāciju par interešu grupām, un rakstiski tās informē par būtiskām izmaiņām meža apsaimniekošanas apjomā un metodēs.

MAP publiskā daļa ir pieejama [LVM mājas lapā](#), kā arī LVM reģionu klientu centros. Interešu grupas un vietējā sabiedrība priekšlikumus var iesniegt reģionu klientu centros vai nosūtīt elektroniski attiecīgā reģiona [meža apsaimniekošanas plānošanas reģiona vadītājam](#).

10. Tūrisma un atpūtas vietas Latvijas valsts mežos

LVM ir izveidotas labiekārtotas vairāk nekā 300 bezmaksas tūrisma un atpūtas vietas teritorijās, kuras sabiedrība labprāt izmanto rekreācijai, vietās ar unikāliem dabas, kultūras un vēstures objektiem. Šajās teritorijās tiek attīstīta un regulāri uzturēta rekreācijas infrastruktūra, piemēram, nojumes, kāpnes, skatu torņi un skatu platformas, soli, galdi, ugunsкура vietas u.c.. Tūrisma un atpūtas vietu saraksts ir iekļauts katra [LVM reģiona meža apsaimniekošanas plāna](#) 6. pielikumā.

Informāciju par konkrētām tūrisma vietām un to atrašanās vietām pieejama šajās saitēs:

[Atpūta Latvijas valsts mežos - Karte](#)

<https://www.lvmgeo.lv/kartes>

<https://lvmgeo.lvm.lv/>

lietotnē [LVM GEO MOBILE](#)

15. tabula **Tūrisma un atpūtas vietas LVM (Avots: LVM GEO)**

Tūrisma un atpūtas vietas Latvijas valsts mežos	Skaits
Populārākie galamērķi	9
Atpūtas vietas (piknika vietas, atpūtas vietas pie ūdens)	203
Apskates objekti (dabas objekti, skatu punkti, avoti, piemiņas vietas, dendroloģiskie parki, arheoloģiskais mantojums, bunkuri u.c.)	84
Dabas takas un velotakas	46
t.sk. piemērotas ar kustību ierobežojumiem	23

11. Sociāl-ekonomiskās ietekmes izvērtējums

Meža un saistīto nozaru kopējais devums Latvijas ekonomikā kopumā ir ļoti nozīmīgs, ko apliecina SIA KPMG Baltics veiktā pētījuma [“AS “Latvijas valsts meži”, meža un saistīto nozaru sociālekonomiskās ietekmes izvērtējuma rezultāti”](#). Balstoties KPMG uz aplēsēm, Latvijas meža nozare 2024. gadā radīja 3600.5 milj. EUR tiešās, netiešās un saistītās bruto pievienotās vērtības, veidojot 10,2% no valsts bruto pievienotās vērtības (8,9% no IKP) un katram nozares tiešajam 1 EUR bruto pievienotās vērtības radot papildus 0,65 EUR citās nozarēs. Nozares 54.8 tūkst. EUR bruto pievienotā vērtība uz darbvietu ievērojami pārsniedz valsts vidējos 39.9 tūkst. EUR un citas nozares, kas norāda uz augstu produktivitāti. Nozares 438.9 tūkst. EUR bruto pievienotā vērtība uz uzņēmumu ievērojami pārsniedz valsts vidējos 184.2 tūkst. EUR, kas norāda uz nozares uzņēmumu augstu konkurētspēju, ekonomisko ietekmi un iespējas piesaistīt investīcijas.

11.1 LVM kopējais devums Latvijas ekonomikā

LVM ir nozīmīga loma Latvijas ekonomikā, veicinot reģionālo nodarbinātību un vietējo uzņēmējdarbību caur tiešo, netiešo un saistīto ietekmi. Mežizstrādes apjomiem ir ievērojama loma ne tikai nozares darbībai nepieciešamo resursu nodrošināšanā, bet arī meža nozares sociālekonomiskā pienesuma Latvijai veicināšanā, tādēļ ir nepieciešams izvērtēt meža un saistīto nozaru sociālekonomisko devumu dažādos mežizstrādes apjomu izmaiņu scenārijos, ļaujot identificēt ilgtspējīgus, sociālekonomiski un no dabas aizsardzības viedokļa pamatojamus mežizstrādes apjomus.

KPMG Baltics SIA veiktā pētījuma “AS “Latvijas valsts meži”, meža un saistīto nozaru sociālekonomiskās ietekmes izvērtējuma” ietvaros analizētas sociālekonomiskā devuma izmaiņas 4 dažādiem mežizstrādes apjomu scenārijiem:

1. bāzes scenārijs ar 13.1 milj. m³ (t.sk. LVM - 6.7 milj. m³) mežizstrādes apjomu;

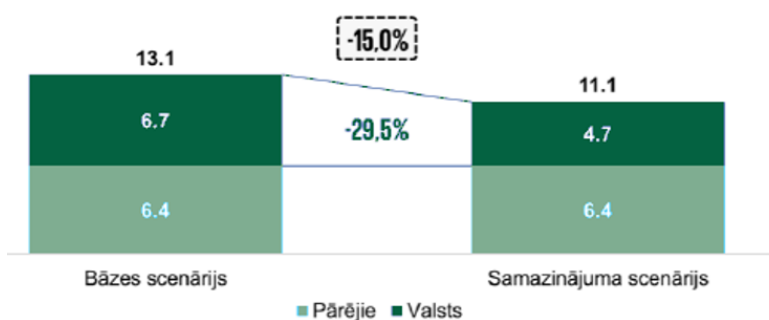
2. pieauguma scenārijs ar 15.7 milj. m³ (t.sk. LVM - 8.0 milj. m³) mežizstrādes apjomu (+20% pieaugums);
3. samazinājuma scenārijs ar 11.1 milj. m³ (t.sk. LVM - 4.7 milj. m³) mežizstrādes apjomu (-15% samazinājums);
4. kritiskā samazinājuma scenārijs ar 9.2 milj. m³ (t.sk. LVM - 3.3 milj. m³) mežizstrādes apjomu (-30% samazinājums).

16. tabula 2018.-2022. gada mežizstrādes apjomi Latvijā pēc īpašuma formas, m³

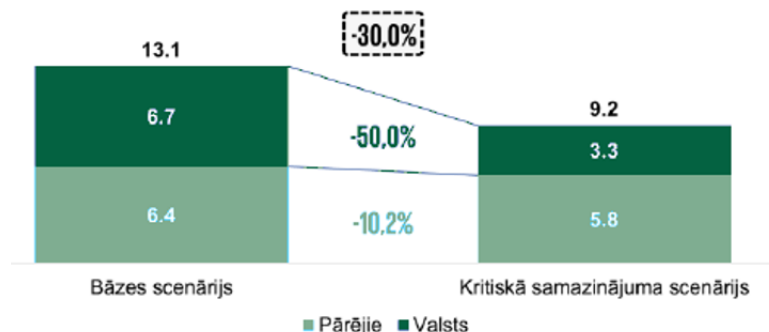
Forma	2018	2019	2020	2021	2022	Vidēji
Kopā	12 861 651	13 343 297	13 242 666	13 079 533	12 858 383	13 077 106
Valsts	5 939 485	6 626 648	7 355 033	7 168 091	6 203 305	6 658 512
Pārējie	6 922 166	6 716 649	5 887 633	5 911 442	6 655 078	6 418 594

Bāzes scenārijs

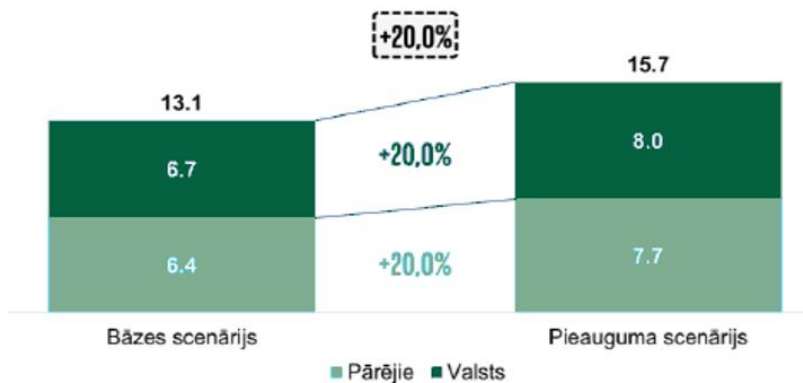
Bāzes scenārijs ir balstīts uz 2018. līdz 2022. gada vidējo mežizstrādes apjomu, jo 2023. un 2024. gadā novērojamais mežizstrādes apjoms bija netipisks un ekstrēms mizgraužu ierobežošanas pasākumu dēļ.



28. attēls Mežizstrādes apjomu izmaiņas samazinājuma scenārijā salīdzinājumā ar bāzes scenāriju, milj. m³ un % izmaiņas



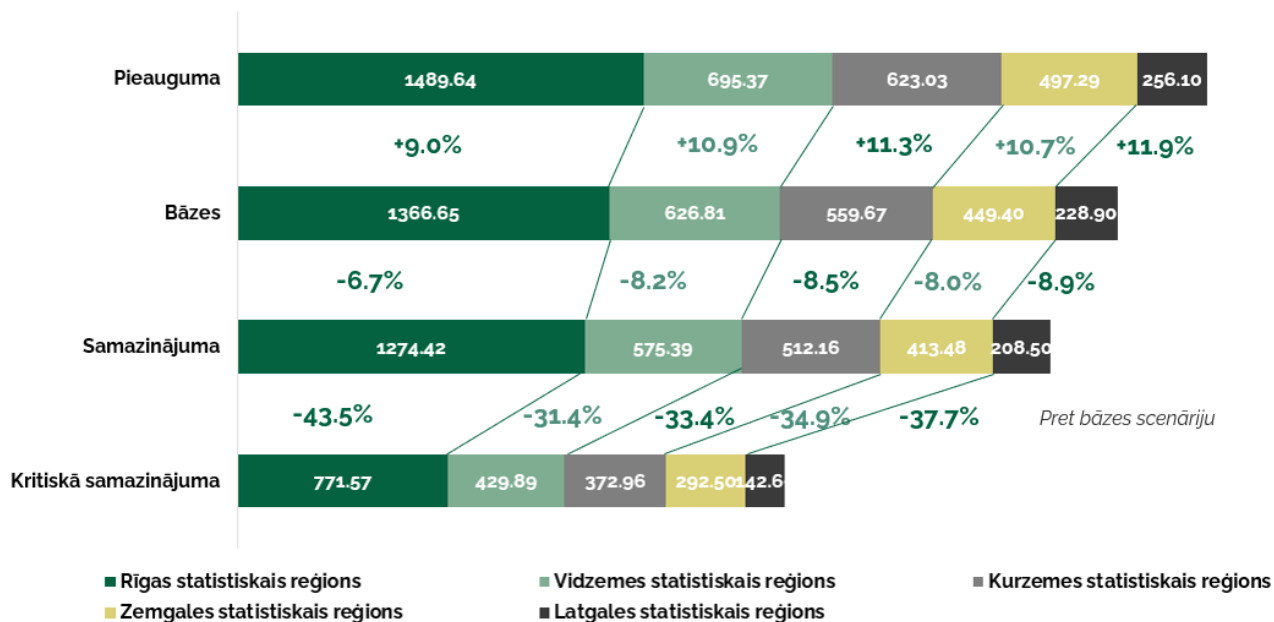
29. attēls Mežizstrādes apjomu izmaiņas kritiskā samazinājuma scenārijā salīdzinājumā ar bāzes scenāriju, milj. m³ un % izmaiņas



30. attēls Mežizstrādes apjomu izmaiņas pieauguma scenārijā salīdzinājumā ar bāzes scenāriju, milj. m³ un % izmaiņas

Aprēķini liecina, ka meža nozares sociālekonomiskā ietekme būtiski atšķiras dažādos mežizstrādes scenārijos:

- Bruto pievienotā vērtība:
 1. Bāzes scenārijs – 3 231.4 milj. EUR (9.2% no valsts kopējās bruto pievienotās vērtības; 8.0% no IKP)
 2. Samazinājuma scenārijs – 2 983.9 milj. EUR (–7.7% pret bāzes scenāriju; 8.5% no bruto pievienotās vērtības; 7.4% no IKP)
 3. Pieauguma scenārijs – 3 561.4 milj. EUR (+10.2% pret bāzes scenāriju; 10.1% no bruto pievienotās vērtības; 8.8% no IKP)
 4. Kritiskā samazinājuma scenārijs – 2 013.7 milj. EUR (–37.7% pret bāzes scenāriju; 5.7% no bruto pievienotās vērtības; 5.0% no IKP)
- Valsts budžetā iemaksātie nodokļi (tiešie, netiešie un saistītie):
 1. Bāzes scenārijs – 1 035.1 milj. EUR (7.0% no valsts kopējiem ieņēmumiem)
 2. Samazinājuma scenārijs – 949.9 milj. EUR (6.4% no kopējiem ieņēmumiem)
 3. Pieauguma scenārijs – 1 148.7 milj. EUR (7.7% no kopējiem ieņēmumiem)
 4. Kritiskā samazinājuma scenārijs – 628.2 milj. EUR (–39.3% pret bāzes scenāriju; 4.2% no kopējiem ieņēmumiem)
- Meža nozares nodarbinātības ietekme:
 1. Bāzes scenārijs – 67.6 tūkst. darbvieta (7.7% no Latvijas 2024. gada kopējā darbvieta skaita)
 2. Samazinājuma scenārijs (–15%) – ~63.0 tūkst. darbvieta (–4.6 tūkst. darbvieta; 7.2% no kopējā darbvieta skaita)
 3. Pieauguma scenārijs (+20%) – ~73.7 tūkst. darbvieta (+6.1 tūkst. darbvieta; 8.4% no kopējā darbvieta skaita)
 4. Kritiskā samazinājuma scenārijs (–30%) – 42.3 tūkst. darbvieta (–25.6 tūkst. darbvieta jeb –37.4%; 4.8% no kopējā darbvieta skaita)



31. attēls Latvijas meža nozares Latvijas statistiskajos reģionos radītā tiešā, netiešā un saistītā bruto pievienotā vērtība dažādos mežizstrādes apjomu scenārijos, milj. EUR un % pieaugums vai samazinājums pret bāzes scenāriju

Viena miljona kubikmetru lielas izmaiņas mežizstrādes apjomos Latvijas valstij pienes vai atņem būtisku vērtību.



BRUTO PIEVIENOTĀ VĒRTĪBA

tiešā ietekme – **±82.5** milj. EUR
 netiešā un saistītā ietekme – **+43.7** milj. EUR
 kopējā ietekme – **±126.2** milj. EUR



NODARBINĀTĪBA

tiešās darbvietas – **±1.3** tūkst. darbvietu
 netiešās un saistītās darbvietas – **+1.1** tūkst. darbvietu
 kopējā ietekme – **±2.3** tūkst. darbvietu



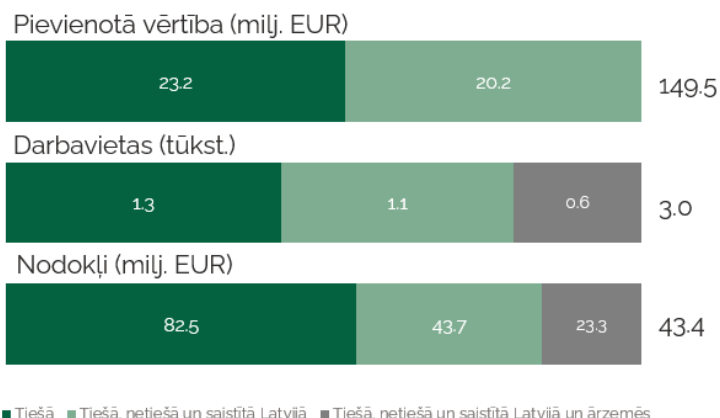
VALSTS BUDŽETA IEŅĒMUMI

tiešie nodokļi – **±18.3** milj. EUR
 netiešie un saistītie nodokļi – **+14.3** milj. EUR
 kopējā ietekme – **±32.6** milj. EUR

32. attēls *Viena miljona m³ izmaiņu mežizstrādes apjomos*

Samazinoties mežizstrādes apjomiem par katru 1 milj. m³, tiek radīta negatīva ietekme uz Latvijas ekonomiku, t.sk. valsts budžeta ieņēmumiem, reģionālo attīstību, uzņēmējdarbību, nodarbinātību. Nozares valsts budžetā iemaksātie tiešie, netiešie un saistītie nodokļi būtu par 39.3% zemāki nekā bāzes scenārijā – 628.2 milj. EUR (4,2% no kopbudžeta ieņēmumiem). Mežizstrādes apjomu izmaiņas kritiskā samazinājuma (-30%) scenārijā radītu būtiskas strukturālas pārmaiņas nozarē. Šī scenārija potenciālās īstenošanas gadījumā LVM mežizstrādes apjomi varētu samazināties vismaz par aptuveni 50%. Tas ne tikai negatīvi ietekmētu uzņēmuma tiešo darbību un tā netiešo un saistīto ietekmi, bet arī būtu galvenais iemesls uz meža nozari attiecināmajiem tiešajiem, netiešajiem un saistītajiem zaudējumiem nodokļos, pievienotajā vērtībā, darbvietās un atalgojumā, ņemot vērā, ka LVM ir ļoti nozīmīgs Latvijas meža nozares resursu nodrošinātājs. LVM mežizstrādes ierobežošana ierobežotu arī meža nozari un, tādējādi, valsts ekonomiku.

Izmaiņas mežizstrādes apjomos:



33. attēls *1 milj. m³ izmaiņu mežizstrādes apjomos ietekme uz meža nozares radīto tiešo, netiešo un saistīto bruto pievienoto vērtību, darbvietām un nodokļiem gan Latvijā, gan ārzemēs*

Pētījuma rezultātā var secināt, ka izmaiņas mežizstrādes apjomos visbūtiskāk ietekmē reģionus ārpus Rīgas statistiskā reģiona, kur izmaiņām pievienotajā vērtībā, darbvietās un atalgojumā ir augstāks īpatsvars reģionu līmenī. Tā rezultātā, nepieciešams veidot politiku, kas nosaka ne tikai ilgtspējīgus, bet arī sociālekonomiski pamatojamus mežizstrādes apjomus, ņemot vērā to izmaiņu potenciālu veicināt vai ierobežot reģionu attīstību un to iedzīvotāju labklājības izaugsmi. LVM mežizstrādes apjomu samazinājums ne tikai negatīvi ietekmētu uzņēmuma tiešo darbību un tā netiešo un saistīto ietekmi, bet arī būtu galvenais iemesls meža nozares tiešo, netiešo un saistīto nodokļu, bruto pievienotās vērtības, darbvietu un atalgojuma zaudējumiem, ņemot vērā, ka LVM ir nozīmīgs Latvijas meža nozares resursu nodrošinātājs. LVM mežizstrādes apjomu samazinājums ierobežotu meža nozari un, tādējādi, valsts ekonomiku. Izmaiņu ietekmes uz LVM tiešo darbību rezultātā tiktu samazināts arī uzņēmuma valstij maksāto dividenžu apjoms.

Meža nozarei ir ievērojama loma valsts budžeta nodokļu ieņēmumu veidošanā. Meža nozare sekmē iedzīvotāju labklājību reģionos, mazinot depopulācijas riskus un veicinot iedzīvotāju palikšanu reģionos un lauku teritorijās.

Balstoties uz KPMG aplēsēm, LVM 2024. gadā radīja 186.1 milj. EUR tiešās bruto pievienotās vērtības. Citās nozarēs, caur uzņēmuma piegādātājiem papildus tika radīts 156.5 milj. EUR netiešās bruto pievienotās vērtības piensums Latvijas ekonomikai. Savukārt, caur radīto darbvietu darbinieku gala patēriņu radīts papildus 24.1 milj. EUR saistītais piensums. Tādējādi kopējā bruto pievienotās vērtības ietekme Latvijā sastāda 366.7 milj. EUR, kas veido 1.1% no valsts kopējās bruto pievienotās vērtības un 0.9% no IKP.



34. attēls AS "Latvijas valsts meži" radītā tiešā, netiešā un saistītā bruto pievienotā vērtība 2024. gadā Latvijā, milj. EUR

LVM radītās bruto pievienotās vērtības kopējās valsts mēroga ietekmes koeficients 2024. gadā bija 1.97, ievērojami pārsniedzot meža apsaimniekošanas sektorā identificēto 1.35 koeficientu valsts mērogā. Koeficienta vērtība nozīmē, ka par katru uzņēmuma tiešā darbībā radīto 1 EUR, valsts ekonomikai tiek pienesti papildus 0.97 EUR.

Valsts budžetā LVM 2024. gadā iemaksāja 105.,7 milj. EUR tiešajos, netiešajos un saistītajos nodokļos, tādējādi veidojot 0.71% no valsts kopbudžeta ieņēmumiem.



35. attēls AS "Latvijas valsts meži" radītie valsts budžetā iemaksātie tiešie, netiešie un saistītie nodokļi 2024. gadā Latvijā, milj. EUR

Valsts budžetā iemaksāto nodokļu LVM kopējās ietekmes koeficients 2024. gadā bija 1.64 EUR, par katru LVM iemaksāto 1 EUR uzņēmuma ietekmei veicinot papildus 0.64 EUR piensumu valsts budžetam.

Papildus, 2024. gadā par 2023. pārskata gadu valsts pamatbudžetā LVM iemaksāja 141.4 milj. EUR (neskaitot UIN), tādējādi kopā ar tiešajiem, netiešajiem un saistītajiem nodokļiem LVM 2024. gada kopējais piensums valsts budžetam bija 247.1 milj. EUR, kas atbilst 1.7% no VID administrētajiem valsts kopbudžeta ieņēmumiem. Viena uzņēmuma kopējā piensuma īpatsvars 1.7% apmērā ir ievērojams un norāda uz LVM būtisko lomu publiskajiem pakalpojumiem, infrastruktūrai un sociālajai apdrošināšanai nepieciešamo līdzekļu nodrošināšanā, kā arī iedzīvotāju labklājības veicināšanā un reģionālajā attīstībā, ņemot vērā LVM darbību Latvijas reģionos.

Kā meža apsaimniekošanas sektora vadošajam uzņēmumam un vienam no Latvijas lielākajiem uzņēmumiem, LVM ir būtiska ietekme iedzīvotāju labklājības un sociālās iekļaušanas veicināšanā Latvijā un tās reģionos, nodrošinot darbvietas un konkurētspējīgu atalgojumu un veicot infrastruktūras attīstības projektus. LVM 2024. gadā Latvijā nodrošināja 4.8 tūkst. tiešās, netiešās un saistītās darbvietas, tostarp 2.7 tūkst. netiešās darbvietas un 0.6 tūkst. saistītās darbvietas, veidojot 0.5% no valsts kopējā darbvietu

skaita (skatīt 36. attēlu). Savukārt, ietverot importa preces un pakalpojumus, lēšams, ka uzņēmums 2024. gadā kopā nodrošināja 6.2 tūkst. darbvietas, tajā ietverot 3.7 tūkst. netiešās darbvietas un 1.0 tūkst. saistītās darbvietas. Veiktā valsts mēroga aplēse balstīta uz meža apsaimniekošanas sektoram piemēroto importa un iekšzemes preču un pakalpojumu sadalījumu, tādēļ pieļaujams, ka LVM patiesā valsts mēroga ietekme ir augstāka.



Piezīme: LVM tiešo darbvieta skaits balstīts uz Lursoft IT sniegto informāciju par gada vidējo darbinieku skaitu 2024.gadā

36. attēls AS “Latvijas valsts meži” nodrošināto tiešo, netiešo un saistīto darbvieta skaits 2024. gadā Latvijā

LVM darbību būtiski ietekmē ikviens lēmums, kas samazina koksnes ražošanai (audzēšanai) pieejamās teritorijas, kā arī ierobežojošs normatīvais regulējums, kas liedz pilnībā izmantot meža saimniecisko potenciālu. Situācijas uzlabošanai Latvijā būtu nepieciešams attīstīt meža platību funkcionālo stratifikāciju, kas nodrošinātu efektīvāku meža apsaimniekošanas plānošanu un mērķtiecīgāku Latvijas politikas plānošanas dokumentos izvirzīto mērķu sasniegšanu.

Pārskats par meža apsaimniekošanas apjomiem LVM 2021.-2025. gadā

Katra LVM reģiona rādītāji pieejami reģiona 4. pielikumā.

Darbība	Mērvienība	2021	2022	2023	2024	2025
Invazīvo sugu ierobežošana	ha	364	345	416	453	474
Mežaudžu krājas ikgadējais pieaugums	Milj. m ³	9.86	9.74	9.77	9.67	9.09
Kopējais koksnes ieguves apjoms	Tūkst. ha	74.3	72.6	57.3	58.7	54.3
	Milj. m ³	7.71	6.17	7.10	7.01	6.8
Koksnes ieguves apjoms atjaunošanas cirtē	Tūkst. ha	18.9	16.5	20.1	20.7	20.5
	Milj. m ³	5.76	4.79	5.68	5.71	5.60
Koksnes ieguves apjoms starpcirtē	Tūkst. ha	55.4	56.2	37.1	38.0	33.8
	Milj. m ³	1.95	1.38	1.42	1.30	1.18
Augsnes gatavošana	Tūkst. ha	10.5	11.9	11.7	13.6	13.3
Meža dabiskās atjaunošanas veicināšana izcirtumos	Tūkst. ha	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
Meža stādīšana	Tūkst. ha	10.4	13.2	12.0	12.8	12.7
Meža mašinizēta stādīšana	Tūkst. ha			0.9	1.0	0.9
Meža mašinizēta sēšana	ha	25	336	627	601	445
Dabiskā atjaunošanās	ha	4787	4679	4659	5663	4737
Atjaunoto meža platību agrotehniskā kopšana	Tūkst. ha	30.7	30.3	33.8	40.2	43.8
Atjaunoto meža platību papildināšana	Tūkst. ha	1.9	1.6	1.8	2.4	2.7
Jaunaudžu kopšana	Tūkst. ha	31.4	28.6	39.1	40.3	36.7
Augošu koku atzarošana	ha	61	3	8.2	0	0
Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu un ES nozīmes biotopu uzturēšana un atjaunošana	ha	514	464	394	516	479
Meža lauču uzturēšana			327	342	270	190
ES nozīmes biotopu kartēšana	ha	8560	3229	3040	1825	940
Feromonu slazdu izlikšana	gab.	1538	930	3785	7007	7623

Mineralizēto joslu ierīkošana	km	6	0	0	0	0
Mineralizēto joslu kopšana	km	3184	2975	2979	2980	2935
MC ikdienas uzturēšana*	Tūkst. EUR	7375	9144	9442	10335	7798
Stigu tīrīšana	km	86	51	36	55	34
MMS uzturēšana	Tūkst. EUR	999.1	1335	1104.6	1668.8	1041.7

** sākot ar 2025.gadu MC ikdienas uzturēšanas apjomā ietverts arī MC vienlaidus seguma atjaunošanas apjoms*

Ar vides un darba aizsardzību saistītie atbilstošie Latvijas Republikas likumi, Ministru kabineta noteikumi

Veids	Ar vides un darba aizsardzību saistītie atbilstošie Latvijas Republikas likumi, Ministru kabineta noteikumi
1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	02.03.1993. likums "Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām", 11.12.1997. likums " <u>Par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu</u> ", 30.04.2009. likums "Gaujas nacionālā parka likums", 21.11.2023. MK noteikumi Nr.674 "Par dabas liegumiem", 26.11.2024. MK noteikumi Nr. "Par aizsargājamo ainavu apvidiem", 09.03.1999. MK noteikumi Nr.83 "Par dabas parkiem", 16.03.2010. MK noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi" 28.03.2023. MK noteikumi Nr 144 " Par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem" Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (MK noteikumi) – iespējams aplūkot likumi.lv 14.07.2022. MK noteikumi Nr.461 " Par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem" 28.03.2023. MK noteikumi Nr.143 "Par aizsargājamām alejām"
2. Aizsargjoslas (vides un dabas resursu aizsardzībai)	05.02.1997. Aizsargjoslu likums, 18.12.2012. MK noteikumi Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā", 18.12.2012. MK noteikumi Nr.936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā".
3. Īpaši aizsargājami meža iecirkņi	18.12.2012. MK noteikumi Nr.936 "Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā".
4. Ģenētisko resursu mežaudzes	02.04.2013. MK noteikumi Nr.177 "Ģenētisko resursu mežaudžu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtība".
5. Kultūras pieminekļi	12.02.1992. likums " <u>Par kultūras pieminekļu aizsardzību</u> ", 15.07.2003. MK noteikumi Nr.392 "Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika". 26.10.2021. MK noteikumi Nr.720. "Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi"
6. Sugu un biotopu aizsardzība	16.03.2000. Sugu un biotopu aizsardzības likums, 14.11.2000. MK noteikumi Nr. 396 " <u>Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu</u> ", 20.06.2017. MK noteikumi Nr. 350 " <u>Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu</u> ", 21.02.2006. MK noteikumi Nr. 153 " <u>Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu</u> ". 18.12.2012. MK noteikumi Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" 18.06.2013. MK noteikumi Nr. 325 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu atjaunošanu mežā“
7. Darba aizsardzība	20.06.2001. Darba aizsardzības likums, 02.05.2012. MK noteikumi Nr. 310 "Darba aizsardzības prasības mežsaimniecībā", 24.10.2002. Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likums, 20.06.2001. Darba likums